

MHB 1644

VII vákók LÁSA

1995. január

TARTALOMJEGYZÉK

Bartha Zsuzsanna: Elnökségi tudósítás	3
Maklár Cecília – Lak István:	
Az 1994. évi megyei közgyűlések, küldöttközgyűlések tapasztalatai	4
Dr. Szél Lajos: Vakok tájékozódása és mozgása (II. befejező rész)	9
Bartha Zsuzsanna: A túlélés ára – Gondolatok a Fehér Bot Napja alkalmából rendezett szakmai tanácskozáson elhangzottakról	13
Sajtófigyelő – Az újrászervezett világ –	
Dr. Szőke László ügyvéd a mindennapokról	15
Békés megyei hír – Fazekas Géza: A játék folytatódott	17
Fejér megyei hír – Firginé Gyökös Mária: Fórum Sárbogárdon	18
Komárom–Esztergom megyei hír – Várvolgyi János:	
Mi újság a tatabányai kooperációs műhelyben?	19
Pest megyei hír – Erdélyi Lajosné: Egyéves a dabasi klub	21
Bartha Zsuzsanna: Egri képeslap	21
Bayer Béla írásai:	
TOPLADER – avagy bonyhádi kemencerondó	22
A népzene anyanyelvén	23
Maklár Cecília – Lak István:	
Óda a fényhez – zenés irodalmi est Mátészalkán	24
Lak István: Kulturális életünk hírei	27
Könyvismertető	29
Csatlós Ildikó: Gyerünk a szabadba!	30
Gratulálunk!	31
Kovács Pál: Barangolás régi hangszerek között (V. rész)	32
Balla Endre: I. Balogh Ferenc Emléktorna	33
Németh Tamás: Színes hírek előhanggal	34
Az 1994. évi Társadalombiztosítási pályázat nyertesei	35
Az Árueledés tájékoztatója	37
Hirdetések	38

A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének havi folyóirata.
Felelős kiadó: Erhartné dr. Molnár Katalin. Kiadóhivatal: MVGYOSZ 1146 Budapest, Hermina út 47. Felelős szerkesztő: Bartha Zsuzsanna. Készült a Signatura Ipari Termelő és Szolgáltató Kft. nyomdájában 1550 példányban. Felelős vezető: Rózsavölgyi László. ISSN: 0209-6765.

Bartha Zsuzsanna

Elnökségi tudósítás

Az MVGYOSZ Országos Elnöksége 1994. december 7-én tartotta az év utolsó tanácskozását, melyen az elnökség valamennyi tagja részt vett.

A napirend első pontjaként Gubuznai Imre, a Braille nyomda vezetője tájékoztatta az elnökséget a nyomda helyzetéről.

Beszámolójában elmondta, hogy jelenleg hat dolgozója van a nyomdának (egy látó és öt nem látó kolléga). A nyomda dolgozói meglehetősen szerény bérezésért igyekeznek ellátni munkájukat, ahogy a szövetség többi dolgozója is. A munka túlnyomó többségét ebben az évben is a folyóiratok elkészítése tette ki. A hat rendszeresen megjelenő kiadvány az év első két hónapjától eltekintve időre megjelent. Általánosságban elmondható, hogy a Braille-írási példányszámok előfizetése csökkenő tendenciát mutat. Az újságok terjedelme viszont növekszik. A Vakok Világa és az Irodalmi Értesítő feldolgozása és szerkesztése már számítógéppel történik. A rádió és televízió műsorban a régóta óhajtott Duna Tv adása januártól közlésre kerül.

A nyomda munkájában, a számítógépes feldolgozás teljeskörűvé válásában továbbra is központi kérdés az, hogy a rotációs gép még mindig nem tud folyamatosan részt venni a munkában. Működni ugyan működik, de a hengerek kiképzésének speciális volta miatt – a Vakok Általános Iskolája nyomdájának lemezírójához készült – olyan nagy méretbeli különbségek vannak, melynek áthidalása nagyon nehéz feladat. Az ésszerű megoldást meg kell találni. Miután jelenleg a rotációs gép folyamatosan nem működik, így az új lemezíró sem működhet, pedig óriási szükség lenne rá. A számítógépes park a hozzátartozó programokkal jól működik, ezért köszönet illeti dr. Hohl Józsefet és Varró Attilát, akikkel a nyomda eredményesen együttműködik. A folyóiratok mellett egyéb alkalmi kiadványok is készülnek. Az új Braille nyomtató segítségével Matolcsi Tamás, a szövetség látó számítástechnikai szakembere nagyon sok gondot levesz a nyomda válláról. További segítséget fog jelenteni a nyomdának a rövidesen megérkező Braille-kijelző is.

A főtitkár hozzászólásában arról beszélt: feltétlenül el kell gondolkodni azon, hogy a jelenlegi gazdasági viszonyok között mi lenne a legésszerűbb megoldás a nyomda technikai problémáira. A Segéd-eszköz Bizottsággal közösen arra kell megtalálni a választ, hogy vajon a rotációs gép rendbehozatala vagy egy új Braille-nyomtató beszerzése célszerűbb. Gubuznai Imre beszámolóját meghallgatva az elnökség úgy ítélte meg, hogy a nyomda mindenkor a lehetőségek és a tagság igénye szerint elismerésre méltóan végezte munkáját. Ugyanakkor úgy foglalt állást, hogy a ro-

tációs gépet illetően a hivatal és a Segéd-eszköz Bizottság együttesen tekintse át 1995. március 31-ig a lehetséges megoldásokat.

A napirend második pontjaként a III. negyedév határozatait tekintették át – előadó Lak István volt.

Következett a megyei közgyűlések és küldöttközgyűlések értékelése, a főtitkár és Maklár Cecília – a központ munkatársa – előadásában. *(A részletes összefoglalót lapunkban megtalálják – a szerk. megj.).*

Az elnökség a megyei közgyűlésekről és küldöttközgyűlésekről szóló elemző értékelést elfogadta.

Az elnökség a napirend negyedik pontjaként az 1995. évi munkaterv tervezetet állította össze. További javaslatokkal is élhetnek az elnökség tagjai január közepéig, s majd ezt követően kerül végleges elfogadásra munkatervük.

Következtek a bejelentések:

- » A Népjóléti Minisztérium államtitkár helyettese, Bíró Boldizsár, válaszlevelében arról biztosítja szövetségünket, hogy a látássérülteket érintő kérdésekben közvetlenül az MVGYOSZ-szel veszi fel a kapcsolatot.
- » November 20-án a főtitkár képviselte az MVGYOSZ-t a „Beteg és fogyatékosjogok konferenciáján”.
- » A Zala megyei szervezet újabb helyiségvásárlási igényét nem tudja támogatni az elnökség.
- » Dr. Szigeti György tájékoztatásul a következőket mondta el: az eddigi, a súlyosan fogyatékosoknak járó 36 ezer forint adóalap kedvezmény megszűnik. Helyette, módosító javaslatára nem ha-

vi 600, hanem 900 forint adókedvezményt szavazott meg a parlament. A kormány eredeti elképzelése csak az évi 170 ezer forintot kereső réteget nem érintette volna kedvezőtlenül. A kormány általános törekvése volt, hogy a fogyasztást visszafogja minden területen. Dr. Szigeti a parlament plenáris ülésén nyújtotta be módosító javaslatát, amit a Pénzügyminisztérium is elfogadott.

Az évi 500 ezer forint jövedelem alatt keresők részére 7200 forint adóvisszatérítést fogadott el a parlament.

- » Résztvettünk a MEOSZ által szervezett Egészségkárosodottak Konferenciáján. A konferenciát követően egy médiavittán vettünk részt, ahol sikeresen képviseltük tagjaink érdekeit.

Az elnökségi ülés az ünnepi jókívánságokkal ért véget.

* * *

Maklár Cecília – Lak István:

„Megosztott örömkettős öröm, megosztott bánat fél bánat.”

(Az 1994. évi megyei közgyűlések, küldöttközgyűlések tapasztalatai)

A mottóban foglalt gondolat hatotta át ez évi közgyűléseink, küldöttközgyűléseink zömét. Jellemzőjük volt még a jobbítani akarás és a tetterekészség.

Az elnökségi beszámolók és a szerzők jegyzetei hatalmas anyagot tettek ki, ebből tallózunk azzal a szándékkal, hogy a kedves Olvasót minden fontos tudnivalóról tájékoztassuk.

A közgyűlések két formában zajlottak: a hagyományos közgyűlés mellett – négy megyében – küldöttközgyűlésként. Ezt a módot az teszi lehetővé, hogy e helyeken nagyszámú „jól bejáratott” körzeti csoport működik. Az éves közgyűlést helyi taggyűléseken készítik elő, ezek tapasztalatait hozzák magukkal a küldöttek, így képviselik az őket megbízó tagságot. Eredményes, járható útnak látszik.

Sok közös gond, probléma szűrhető ki, melyek joggal mondhatóak országosnak.

Központi kérdésnek bizonyult a közlekedés és a munkavállalás.

A hangjelzéses közlekedési lámpák föl szerelése – ha lassan is – folyamatban van országszerte. A közlekedési morál változása azonban még ennél is lassúbb! Az emberi türelmetlenség, durvaság, tájékozatlanság sokaknak szerzett keserű perceket, kisebb–nagyobb kényelmetlenséget. Csak remélhetjük, hogy nemrég kiadott tájékoztató füzetünk hatására is kedvező változásokra figyelhetünk majd fel a jövőben. Annak érdekében, hogy Szövetségünk eredményesen léphessen föl egy–egy szabálytalanság, jogtalan eljárás kapcsán, javasoljuk a Sorstársaknak: ha bárkivel ilyesmi történik, azonnal jelezze megyei titkárnak az eset helyét, időpontját, milyen járművön történt, stb... (Ha lehet, a rendszámot is jegyezzék meg!) A konkrét adatok hozzásegíthetik az illetékeseket is

ahhoz, hogy számon kérjék beosztottaikon az elkövetett vétséget.

A járdák akadálymentesítésére leghatékonyabban a helyi szervek fellépése hozhat megoldást.

Az ország gazdaságában végbemenő változások egyik keserves következménye: sorra bocsátották el tagtársainkat korábbi – biztosnak tűnő – munkahelyükről. Az indoklás sok helyütt elfogadható: az alközpontkezelői munkakört összevonták telex, telefax kezelésével, portai szolgálattal, belépő cédulák kiállításával, stb. Vannak esetek, ahol pl. valamely idegen nyelv ismerete az új követelmény. A méltánytalan esektől eltekintve, végülis új feladatot kapott ezáltal Szövetségünk és a munkavállaló is: a versenyképesség megőrzése érdekében idegennyelvi és számítógépes képzést kell indítani azok számára, akik ily módon akarják megőrizni továbbra is aktivitásukat, biztosabb anyagi helyzetüket. Az érintettek többségében megvan erre az igény, az elszánás, – és már konkrét kezdeményezésekről is hallottunk. Az egyéb szakmákban jártas sorstársak érdekében szorosabbra kell fűzni a kapcsolatot mindenütt a Munkaügyi Központokkal, tőlünk várható – sőt, elvárható – hathatós segítség. (Különböző tanfolyamok – igény szerint – belső szervezéssel is megoldhatóak.)

Még mindig a kelleténél nagyobb számban akadnak megyék, települések, ahol az önkormányzati tisztviselők, – sőt, néhol a szemészorvosok is! – igencsak tájékozatlanok a vakügyi rendelkezésekben. Emiatt a tagtársak egy részét fölösleges procedúrának (pl. többszöri utazásoknak) teszik ki. Szívós közbenjárásra és tájékoztatásra

van szükség! Sok gondot okoz, hogy megyénként csak egyetlen városban, egy szemész főorvosnál lehet kérni a százalékos megállapítást és a felülvizsgálatot. Jó lenne legalább két, a megye távoli pontjain lévő város között megosztani ezt a feladatot!

A tagság átlagéletkora egyre magasabb, döntő többségük kisnyugdíjas. Különösen számukra jelent sokat, hogy a vakok személyi járadékának alsó határát egyre följebb igyekeznek emelni, jelenleg ez 3.500,- Ft. (Ha tizenkettővel megszorozzuk: 42.000 Ft/év.).

A sorstársak egységes föllépése nyomán szeptember 23-án levelet intéztünk a Nyugdíjfolyósító Igazgatósághoz, amelyben a nyugdíj + a személyi járadék elkülönített feltüntetését kértük a havi nyugdíjszelvényeken. A válasz november 6-án érkezett meg: technikai és pénzügyi okok miatt egyelőre nem tudják ezt megoldani, de távlati terveikben szerepel. Addig is, kérésre, külön kimutatást küldenek, ha bárkinek szüksége van rá.

Várhatóan a személyi járadék magasabb összege kissé csökkenti majd a szociális segélyért folyamodók számát, bár az ő ellátásuk természetesen nem a Szövetség, hanem a helyi önkormányzatok feladata. A megyék döntő többségében ez ma már egyértelműen így is működik. Anyagi támogatást élelmiszer, tisztítószer és egyéb ajándécsomagok (esetleg élelmiszervásárlási utalvány) formájában igyekeznek nyújtani. Valamennyi korosztály támogatására egyre több helyen segédeszköz vásárlásához adnak segítséget, ill. kedvezményesen árusítanak segédeszközöket – az árkülönbséget az ado-

mányszámláról fedezik. (Természetesen tudomásul kell venni, hogy helyszűke miatt ez utóbbi nem mindenütt valósítható meg, a legjobb szándék ellenére sem.)

Segíteni persze csak úgy lehet igazán, hogyha tudjuk, ki miben szenved hiányt. Ezt is szolgálják a családlátogatások. Vanak megyék, ahol a hét egy meghatározott napját szánják erre rendszeresen, nagy örömet szerezve különösen az elmagányosodott, idős embereknek. (Megjegyzendő, hogy ezek jó alkalmak a tagtoborzásra és a tagdíj beszédésére is – bizonyítják ezt néhány megye adatai.) Ekkor kerülhetnek a vezetők igazán kapcsolatba a kiskorú látásérültekkel és családjukkal is. Általánosnak mondható a velük való kiemelt foglalkozás. Ez alapvető fontosságú, hiszen ők jövődó tagjaink! (Több helyen működik vagy alakulóban van a szülői munkaközösség.)

A klubfoglalkozások és egyéb rendezvények egyaránt szolgálják a kellemes együttléteket és a művelődést, tájékozódást. Ilyen alkalmakkor különböző témájú előadásokra hívnak meg hozzáértő szakembereket, akik a jelenlévő érdeklődők kérdéseire is szívesen válaszolnak.

A színházakkal ellátott megyék általában ügyesen szervezik meg a színházlátogatás kedvezményes lehetőségeit aszerint, hogy milyen szoros kapcsolatot sikerül kialakítaniuk az adott színház vezetésével.

A kulturálódás és a szórakozás együttes célját elégítik ki a könyvtárak, amelyek örömdetesen gyarapítják hangoskönyv állományukat, sőt általában igyekeznek a kisebb települések könyvtárainak igényét is kielégíteni – ily módon hozva elérhető közelebb a tagtársakhoz az olvasás örömeit.

Sok helyen merült fel a Braille írás- olvasás oktatása iránti igény is. Erre a jövőben nagyobb figyelmet fordít a Szövetség.

Az aktív művelődés kedvelt módja a közös kirándulás, utazás. Olyan városokat, országrészeket céloznak meg egy-egy ilyen út során, amelyek természeti adottságaikkal és művelődéstörténeti értékeikkel egyaránt figyelemreméltóak. Fontos segítséget jelent egy jól képzett idegenvezető, aki szemléletesen, érzékletesen képes közvetíteni a látóknak, hogy azok maradandó élményekké válhassanak a nemlátókban is.

Örvendetesen gyarapszik a kultúrcsoportok – és általában a képességeiket nyilvánosan megmutatni akarók – száma. Az ő részvételükkel a különböző ünnepek, összejövetelek is színesebbé, hangulatosabbá válnak. Az ART'94 rendezvényorozatról több tagtársunk és csoportunk tért haza elismeréssel, díjjal.

A Szövetségnek – mint a sorstársak közösségének – megjelenítése a társadalom előtt igen fontos, különösen manapság, amikor a gazdasági helyzet nehézségei miatt nemigen lehet általános anyagi támogatásra számítani. Szükséges, hogy tevékenységünket megismertessük, fölkeltsük az emberekben az adakozás, de legalábbis az érdeklődés igényét. Jó szolgálatot tesznek nekünk ebben az ügyben a helyi rádiók, TV-k, az írott sajtó munkatársai, akik egyre jobban figyelnek ránk, munkánkra. Köszönet illeti őket ezért, és kérjük, tiszteljenek meg bennünket továbbra is érdeklődésükkel!

Valamennyi sorstárs nevében köszönetünket fejezzük ki azoknak a tagtársak-

nak, akik – önmaguktól megvonva a pénzt – kisebb-nagyobb összeget ajánlottak föl a Szövetség, illetve megyei szervezeteink javára!

A gazdálkodás nem kis feladat elé állítja a megyei elnökségeket. A központi költségvetésből kapott összeg csak a tényleges működési feltételek biztosítására elegendő. Szabadabb mozgásra az adományokból és a különböző pályázatokon elnyert pénzekből van lehetőség. Egyre általánosabb az a mód, hogy konkrét célra meghirdetett pályázatokon vesznek részt, ezek egy része sikert és több-kevesebb pénzt eredményez. Az adományszámlákon folyóütemelt pénz egy részét általában lekötik, kamatoztatják, – a többit használják föl különböző célok támogatására (pl.: segédeszköz, kirándulás, továbbtanulás, stb.). Javasolni tudjuk, hogy e téren is jó lenne konzultálniuk a megyéknek, és amolyan „ötletbörzén” kicserélni tapasztalataikat.

A sajtótermékek árának növelése – úgy tűnik – nem riasztja el a rendszeres olvasókat. Van, ahol még növekszik is az előfizetők száma, – ezt örömmel vettük!

A tagdíj emelésére vonatkozó központi elképzelés általában találkozott a tagság véleményével, egyetértésével. Egy megye kivételével mindenütt tapasztaltuk, hogy egy 300,- forint körüli összeg megállapítását reálisnak és elfogadhatónak tartják. (Évi 42 ezer forint juttatásból még ez is elenyészően kis összeg!)

Ez évben is sor került a Braille Emlékérem átadására. A megyei elnökségek, illetve a Braille Emlékérem Bizottság javaslatára a következő személyek és csoportok kitüntetését hagyta jóvá az Országos El-

nökség: 21 emlékérmet (annak különböző fokozatát) adományozott a vakügyben jelentős tevékenységet kifejtőknek.

A következőkben a fokozatok és azon belül a megyék betűrendjének megfelelően ismertetjük a kitüntetettek névsorát:

Arany fokozat:

- » Dosek Lajosné, testnevelő tanár (Budapest és Pest megye): 1957-óta a Wesselényi Sportkör edzője. Áldozatos nevelőmunkájával segítette sportolóinkat.
- » Pálffy Lászlóné, kulturális osztályvezető (a Szövetség központja): közel három évtizeden át önzetlenül, sok-sok munkát végzett a Szövetség egész tagsága érdekében. Különösen az MVGYOSZ stúdiójának fejlesztésén, a hangoskönyv-állomány gazdagításán fáradozott.
- » Takács Józsefné, főnővér: a Kaposvári Kórház Fizioterápiás Részlegének munkatársaként 1962 óta önzetlenül segíti a náluk dolgozó látássérült gyógy-masszőroket.

Ezüst fokozat:

- » Todola Mihályné: A Békés Megyei Szervezet adminisztrátora. Tíz éve minden segítséget megad a szervezet vezetőségének és a hozzá forduló tagságnak.
- » Varga Aladár: 30 éve aktív tagja a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Szervezetnek és az ottani kultúracsoporthoz.
- » Buda Mária Magdolna: több mint két évtizede végez aktív társadalmi munkát a Főkefe Ipari Kft.-ben.
- » Rózsa Dezső: két évtizede igen jelentős kulturális tevékenységet folytat nemcsak megyéje szervezetében, hanem

számos különböző országos rendezvényen is.

- » Szonda Klára: mozgáskorlátozott, vak tagtársunk, aki több mint húsz éve folytat eredményes irodalmi alkotó tevékenységet.
- » Borbély Lajosné: 1972 óta vezetőségi tagja, majd vezetője a Gyöngyösi Körzeti Csoportnak, aktív szervezőmunkájával segítette tagtársait.
- » Kozák Lászlóné: több mint két évtizede tevékenykedik a Heves Megyei Szervezetnél. Előbb mint adminisztrátor, később mint elnökségi tag főként a tagok szociális helyzetének javításán munkálkodott, jelenleg elnök.
- » Dr. Baranyiné Miks Mária: fáradhatatlanul dolgozik a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Szervezet élén. Az ő irányításával szervezték meg a két országos módszertani találkozót. Több más kulturális rendezvény irányításában is részt vett.
- » Bognár Ferencné: tíz éve irányítja a látássérült gyerekek szüleinek munkaközösségét Somogy megyében, számtalan kulturális programot szervezett.
- » Dr. Szőke László: 1979 óta vesz részt a Veszprém Megyei Szervezet munkájában. Számos vakügyi szakanyagot állított össze, több szakmai szabályzat kidolgozásában vállalt jelentős szerepet. 1987 óta megyei titkár, 1988-tól kezdve az Országos Elnökség tagja, majd alelnöke.

Bronz fokozat:

- » Kovács Sándor: 1978 óta a Ceglédi Körzeti Csoport vezetője, megyei és or-

szágos küldöttként is a tagtársak érdekében tevékenykedik.

- » Molnár Mária: a szegedi Somogyi Könyvtár munkatársa. Társadalmi munkában végzi a könyvtárakban működő Látássérültek Ifjúsági Klubjának vezetését. Játékos rendezvényeket és kirándulásokat szervez.
- » Győr Megyei Jogú Város Családsegítő Szolgálat: öt éve rendszeresen anyagi és erkölcsi támogatást nyújt tagtársaink részére.
- » Mosonmagyaróvári Művelődési Központ: vezetősége 1976 óta térítésmentesen biztosítja termeit a különböző rendezvények lebonyolítására, valamint ismeretterjesztő előadásokat szervez tagjainknak.
- » Soproni Kisipari Szövetkezetek Testvériség Nemzetiségi Táncegyüttese: 1983 óta rendszeresen szerepelnek a Körzeti Csoport összejövetelein, magas színvonalon szórakoztatják a tagokat, egyébként is minden segítséget megadnak nekik.
- » Luk Jánosné – posztumusz díj: 1959 óta volt pártoló tagja a Komárom-Esztergom Megyei Szervezetnek – haláláig. Nemcsak férje titkári munkáját, hanem az elnökség adminisztratív tevékenységét is segítette.
- » Mátyás Jánosné: 1973 óta végez sokirányú munkát a Nagyatádi Körzeti Csoportban.
- » Décseiné Raposa Mária: a Tapolcai Önkormányzat Családvédelmi Csoportjának vezetője, huzamos ideje segíti a városban és környékén élő látássérültek ügyeinek intézését.

Gratulálunk a kitüntetetteknek!!!

Dr. Szél Lajos

Vakok tájékozódása és mozgása (II. befejező rész)

II. Tájékozódás és közlekedés hallás alapján

A tapintás, mely a teret határoló tárgyak érintése, nem kizárólagos, sőt megfelelő gyakorlás után egyre inkább csökkenő irányú információt jelent a vakok mozgásában. Körülöttünk a teret levegő tölti ki. Rezgéseit fülünkkel, áramlását bőrünkkel érzékelhetjük. Minden elmozduló tárgy körül megmozdul a levegő. A léglökés tovább terjed, hozzánk ér. Így a mozgó tárgyról azok érintése nélkül szerezhethetünk tudomást.

Vizsgáljuk meg, hogy ez mennyiben megvalósítható.

A fül

– rendkívül érzékeny, egy négyzetcentiméternyi felületre 1/1000 milliommód wattnak megfelelő hangnyomást képes érzékelni. Ez az ingerküszöb. A fül 20-tól 20000 herz-ig érzékeli a hangok rezgését. Az említett nagy érzékenység 1000-tól 2000 frekvenciáig áll fenn. A mély és magas hangoknál az ingerküszöb lényegesen magasabb. A fül érzékenységének mérésére audiómétert használnak.

A készülék a vizsgált személy visszajelzése alapján méri és diagramban rajzolja fel a fül érzékenységét. A hangerő mértékegysége a decibel. A leggyengébb, még hallható és legerősebb, még fájdalmat nem

okozó hang energiája közötti különbség 10. A hangerő növekedés érzésének kiváltásához egyre nagyobb és nagyobb többlet-energia befektetésére van szükség.

Az ingerlépcső a különbségküszöb tehát egyre nagyobb. Úgy képzelhetjük el, mint egy olyan lépcsősort, melynek fokai rohamosan növekednek. Mennél magasabbra jutunk, annál nagyobb fokon kell feljebb mennünk. Ez a magyarázata annak a jelenségnek, hogy csöndben (alacsony hangnyomásnál) igen kis energiájú hangot és hangváltozást érzékelünk. Míg egy erősebb hangforrás közelében, (nagy hangnyomás esetén) a gyengébb hangokat és a kisebb változásokat nem érzékeljük. Ilyenkor azt mondjuk, az erős hang lefedi a gyengébbeket. E jelenségből megállapíthatjuk, hogy elsősorban a fülünkkel alacsony hangnyomású, tehát viszonylag csendes környezetből kapjuk a leggazdagabb információkat, mert a különbségküszöbök (lépcsők) itt kicsik, gyenge változásaikat is különösebb erőfeszítés nélkül érzékelhetjük.

A hangok rezgésszámának, frekvenciájának vizsgálatánál megállapíthatjuk, hogy fülünk 20 herz rezgés esetén kezd működéskébe lépni. (Ez a legmélyebb hang, amit meghallunk) A 16000–20000 herz magasságú felső halláshatárban, csak látványosan nagy a különbség. Szépen mutatja ezt, hogy a zenei skálában a hangok rezgésszáma oktávonként megkétszereződik, így az egyes zenei hangok közötti frekvenciakülönbség rohamosan emelkedik. A 16000–20000 közötti különbség alig két-három zenei hangot jelent.

Fülünknek frekvenciaváltozásra való érzékenysége igen nagy. Sokkal finomabb mint a hangerőváltozás érzékenysége. A zongorahangolói gyakorlatból ismert, hogy gyakorlással néhány herz-es eltérés is igen jól érzékelhető. A természetes mozgások során keletkező hangok mindig összetettek. Csupán rezgésszámukkal, erősségükkel nem írhatók le.

① Hangforrások. A hang alapján történő megismerés és mozgás egyik előfeltétele a hangforrások, hangok, zörejek széles körének ismerete. Az újonnan megvakult ember első feladatai közé tartozik, hogy megismerkedjen a hangforrásokkal. Először a mindennapi tárgyak koppanásáról, mozgászajáról való felismerését kell gyakorolni. Ajánlatos volna e célra kazettára rögzített hangfelvételeket készíteni. Ennek indokoltsága különösen akkor szembe tűnő, ha viszonylag hamar kívánjuk a városi közlekedésben hasznosítani hangismeretünket. Magnetofonról veszély nélkül megtanulhatjuk a közlekedés hangforrásait.

A hangforrásokkal kapcsolatos további gyakorlatok:

- » a./ a mozgó hangforrás irányának kézzel mutatása,
- » b./ a hangforrás elfogása, asztalon guruló golyó, a padlón előbb lenkerekes autó, majd labda elfogása,
- » c./ tapintással már megismert terepen hangforrást közelítsünk és kerüljünk,
- » d./ figyeljük meg valamely mozgó hangforrás tárgy mögötti elhaladását és ennek alapján a (hangirány) hangárnyék alapján a tárgy helyét próbáljuk meghatározni, kezünkkel irányát mutatni.

A gyakorlatban ezt távoli épületek helyének meghatározására használhatjuk, a mögötte mozgó járművek hangjának figyelésével. De testközelségbe kerülő nagyobb felületek – úttest és járda között elhelyezkedő telefonfülke, hirdetőoszlop stb. – helymeghatározására is alkalmas.

Felmerül a kérdés, már az árnyék hatása kapcsán, hogy az álló tárgyak melyek hangot nem adnak, de azok terjedését akadályozzák, illetve megváltoztatják nem érzékelhetők e a hatásuk révén?

② A visszhangjelenséget mindenki ismeri, mely a több mint 17 m távolságban lévő nagyobb síkfelületekről visszaérkező hang. Ennek alapján azt állíthatjuk, hogy a tőlünk 17 m-nél távolabb lévő 0,1 másodperces késéssel érkező hangok alapján a visszaverő felület helyét pontosan meghatározhatjuk. De vajon mi történik, a közelebbi tárgyak felületén? Logikailag könnyű eljutni arra a felismerésre, hogy az ezekről visszaverődő hang a megtett rövidebb út és kisebb térbeli szóródás miatt még erősebb, tehát tájékozódásra még inkább alkalmasnak kéne lennie.

A probléma csak abban van, hogy a hangforrás energiája mindig nagyobb a visszavert hang energiájánál és így azt képes lefedni. Ismerjük, hogy vannak jó és rossz akusztikájú helyiségek. Tehát a közeli visszaverő felületek akusztikai hatásuk révén figyelhetők meg. Ha közelítünk egy ilyen visszaverő felülethez időnként hangot keltve az időben is elváltó visszhangjelenség után az eredeti hangot a visszavert hang erősíti, megváltoztatja annak hangszínét is. Mennél

jobban megközelítjük a felületet, az összetett hang magas frekvenciái annál inkább megerősödnek. A magas frekvenciák kevésbé szóródnak a térben mint a mélyek. Ezért a hangélesedésre figyelve mindig megállapíthatjuk, mely irányból közeledünk valamilyen tárgyhöz. Különösen érdemes figyelni a hangok végére amikor a hangforrás szinte lecsavarodik a visszaverődő felület irányába. Természetesen nem a valóságban, csak a visszaverődés miatt halljuk úgy. Tájékozódáshoz legjobb a rövid nem erős magas hang. Igen jó a lépésszaj, mert akkor a hangforrás hangki-bocsátási idejét pontosan tudjuk és elég távol is van fülünktől ahhoz, hogy a felületről való visszaverődés hallását ne zavarja. A lépésszaj általában elegendő is, a tapogatás nélküli utcai tájékozódáshoz.

③ Az új vakoknak a hangforrás mellett jelentkező visszaverődő hang bemutatása nehézséget jelent. Erre a következő gyakorlatot alkalmaztam. Az embertől 3 m távolságban szorosan egymás fölött két azonos típusú rádiót helyeztem el, majd az egyiket távolítani kezdtem. A helyben maradó rádió jelképezi a hangforrást, a távolodó pedig a visszaverő felületet. Így tetszőleges hangerővel előidézhető a fáziskésés és magas frekvencia erősítés. A figyelem ráirányítás megtörténhet. Ezt követően a mozgó rádiókészülék hangerejét csökkentjük, mert a valóságban is a visszaverődő hangok gyengébbek. Tapasztalat szerint 30-40 cm-es lassú elmozdulás már jól hallható fáziskésést hoz létre. Azt is

megfigyeltem, hogy kevés gyakorlat után a visszaverődést jelképező rádió hangja lényegesen csökkenthető az érzékelés változatlansága mellett. Komoly hatással van ellenben az elmozdulás sebessége. Ha lassú mozgás helyett gyorsan változtatjuk a mozgó készülék helyét, előfordul, hogy már 5-10 cm-es elmozdulást is fáziskésésként érzékelünk. Ezek a megfigyelések vegyes frekvenciákon alapulnak, tehát a megfigyeléseknél a legjobban érzékelhető középfrekvenciák mindig szerepeltek. Ez a helyzet nem egészen azonos a természetben tapasztalt hatással, de a figyelmet felkelti a fáziskésés érzékelése iránt, s így a kezdő vak számára nyilvánvalóvá válik, hogy mozgása során milyen hanghatásra kell figyelnie.

- ④ A valóságos hatáshoz már lényegesen közelebb áll a következő gyakorlat. A gyakorló személy 1-2 m távolságra megáll egy nyitott ablak, vagy ajtó előtt. Az oktató egy bekapcsolt zsebrádiót a fal felé fordít, és elmozdítja úgy, hogy hangját egyszer visszaverje a fal, másodszer pedig az ajtó vagy ablak nyíláson át szabadon távozzon a térbe. Itt a mozgás sebességétől függetlenül tudja jelezni a figyelő a hangvisszaverődést.
- ⑤ E gyakorlatokat követően a természetben az akusztikai késés megfigyelését a durva visszhangjelenséggel kezdetjük. Először sík terepen lehetőleg egy épületet közelítsünk legalább 20 méterről ismételt hangadások közben. A gyakorló személy pedig igyekezzen az épület irányát megállapítani. A gyakor-

ló személyt járkáltassuk, helyzetét változtassuk, hogy előző ismereteit az épület irányának újbóli megállapításánál hasznosítani ne tudja. Tapasztalat, hogy az épület közelítésekor a hangkésés csökkentésével az irányérezékelés egy darabig romlik, majd 2-5 m körül hirtelen megerősödik. Valószínű, hogy a visszaverődést e távolságból már nem a fáziskésés, hanem az összetett hangélesedése, a magas frekvenciák élessé válása alapján érzékelhetjük.

- ⑥ Az egyik oldalról határolt téren haladjunk el a fal előtt. A gyakorló személlyel figyeltessük az 1-2 m-re levő falról visszaverődő lépcsőzajt, vagy bot koppánásokat. Feladatul azt adjuk, hogy a hangszin megváltoztatása alapján jelezze, hogy az épület hol ér véget, vagy azon hol van nyitott kapu.
- ⑦ A leírt gyakorlatok egy-két hónapos rendszeres gyakorlása után a térzaj leárnyékolása, a hangvisszaverődés és a tárgyak körül jelentkező hangszin élesedés alapján megkísérelhetjük a járda melletti oszlopok, fák figyeltetését, megszámlálását, helyük pontos meghatározását. Az érzékelt tárgyakat először az érzékelés biztonságának megerősítése céljából mindig bottal is tapintsuk meg. Ez azért fontos, hogy az érzékelés konkrét lehetőségéről meggyőzze a gyakorló személyt. Hívjuk fel a figyelmét, hogy az akusztikai információ bizonytalansága esetén lehetőleg minden esetben használja a tapintást. Akusztikus közlekedésnél az eddig közvetett tapintást szolgáló bot szerepe megváltozik.

- » a/ Átlósan magunk előtt tartva véd az akusztikailag nem érzékelhető vékonyabb tárgyakkal való ütközéstől.
 - » b/ Rövid koppanó hangjának visszaverődése az akusztikai tájékozódás egyik hangforrása. Az akusztikus közlekedést ne úgy képzeljük el, hogy az odavissza lökődő hanghullámok érzékelésén alapszik, – jól lehet ezek is közre játszanak benne – sokkal közelebb áll a valósághoz az az elképzelés, hogy a tárgyak körül keletkezett hanghullám törődés összességéből emeljük ki a tárgy irányára, nagyságára jellemző információkat.
- ⑧ Itt kell még szólni az infrahangokról. Ezek azok a léghullámok, lökések, melyek frekvenciája nem éri el a hallható 20 herz-et. Ezek a lökések és folytonos áramlások a légnyomás változás és a tárgyak különböző oldalain különböző mértékben felmelegedő levegő mozgásaiból keletkeznek. A ház mögül kilépve szél csap meg bennünket, de saját testünk mozgásával is léghullámokat indítunk, melyek a tárgyakra visszaverődve arcunkkal érzékelhetők. Az akusztikai hatás mellett ezek is bekapcsolódnak a tárgy érzékelés rendszerébe. A testünk által keltett léghullámok csak akkor jelentősek, és jól érzékelhetők, ha sebességünk legalább a 4-5 km óránkénti sebességet eléri. Ez az egyik oka annak, hogy a jól közlekedő vakok igyekeznek sietni, mert gyorsabb mozgásuk által keltett léglökések határozottabb információkat jelentenek számukra. A fül helyzetének megváltoztatása, ha ez megfelelő sebességgel történik, szintén

jelentőséggel bír. A hangváltozások mennél gyorsabbak, annál könnyebben felismerhetők. Ez egyformán igaz a hang irányának, erősségének és frekvenciájának változásaira. Így a gyorsan mozgó vak ember a hangváltozásokat pontosabban – nagyobb kontrasztokkal – érzékeli.

III. A tájékozódást és mozgást segítő egyéb információk

Az ember bőrével az infravörös hősugárakat képes érzékelni. Minden tárgy, melynek hőmérséklete abszolút null fok felett van hősugárakat bocsát ki. Ez érzékelhető. Nagyon lényeges a fokozatosság elvének megtartása, mert a lassú de egyenletesen fejlődő képesség leginkább meggyőzi a gyakorló személyt arról, hogy környezetét képes megismerni, és abban biztonsággal mozogni.

* * *

Bartha Zsuzsanna

A túlélés ára

Gondolatok a Fehér Bot Napja alkalmából rendezett szakmai tanácskozáson elhangzottakról

A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége védnökségével évenként rendeznek olyan tudományos tanácskozást, melynek témái közvetve vagy közvetlenül érintik a látássérültek közösségét. 1994. október 17-én szövetségünk székházában „Koraszülött ellátás, fogyatékoság,

halmozott fogyatékoság a hazai számok és tények tükrében” címmel orvosok, pedagógusok és szülők keresték az összefüggéseket és a válaszokat a civilizáció átkának egyik jelenségére.

Sajnos, hazánk számos olyan területen áll a világranglista élén, amivel nincs mit büszkélkedni. Idesorolható a koraszülések magas száma is. A spártaiak egykoron a Taigetosz szikláiról dobták a mélybe az életképtelen csecsemőket. Napjainkra az orvostudomány fejlődésének köszönhetően az ezer gramm alatti súllyal születettek is életben maradhatnak. A humánnum csak egy törvényt ismer: az élethez való jogot. Az orvosnak az a kötelessége, hogy tudása és a rendelkezésére álló eszközök segítségével minden újszülöttnak megadja az esélyt az életben maradáshoz. Hogy milyen lehet ez az élet azoknak, akik a koraszülés következtében számos szövődményt is kapnak útravalóul? Létük, a róluk való gondoskodás mekkora terhet jelent a társadalomnak és a családnak? Mit lehet tenni a koraszülések magas számának visszaszorításáért? Kivédhető-e mindaz, amivel a jövő fenyegeti a koraszülöttek felnövő nemzedékét?

Professzor dr. Brooser Gábor levezető elnökletével dr. Gusztonyi Ágnes (a TB főosztályvezetője), dr. Salacz György docens (SOTE II. sz. Szemklinika), dr. Zubovics László főorvos (Schöpf-Merei Ágost Kórház és Anyavédelmi Központ), valamint Szilágyi Vera gyógypedagógus (Vakok Általános Iskolája) előadásukban ennek a rendkívül összetett társadalmi problémának az okaira és okozataira mutattak rá.

Riasztó statisztikai adatok

Több mint egy évtizede már, hogy a Vakok Általános Iskolája a koraszülöttek szemsérülésének (retrorentalis fibroplazia) egyre nagyobb arányú növekedését tapasztalja a vak óvodások és általános iskolások körében. Az iskola pedagógusai ugyanakkor folyamatosan azt is észlelik, hogy a koraszülésből származó szemsérüléssel gyakran együttjár az értelmi fogyatékoság is. A legutóbbi felmérés szerint, amely majdnem a teljes populációt felöleli, 248 gyermek közül 162 a retrorentalis fibroplazia áldozata. Míg 1972-ben mindössze 3%, 1982-ben már 30%, ma pedig 65,3% a retrorentalis fibroplazia aránya a gyermekek között. Az összes többi szembebetegség csak néhány százalékban szerepel a vakságot előidéző okok között. A születési súly és a fogyatékoságok halmozódása szoros összefüggést mutat. Az 1500 gramm súly alatt született gyermekek 30%-a különböző fokban értelmi fogyatékos is, s ez a kép a jelenlegi óvodásoknál még riasztóbb (közel a fele!). A jelenség magyarázata abban rejlik, hogy a kis súlyú koraszülött szervezete, beleértve az idegrendszert és a szemideghártyát, fejletlenebb és sérülékenyebb. Ahhoz, hogy életben maradjon, inkubátorba kell helyezni, de éppen az oxigén jelenti a legnagyobb veszélyt a szem ideghártyára és az idegrendszerre.

Az iskola szempontjából súlyos gondot jelent, hogy a megvakult (és nem egyszer halmozottan fogyatékos) koraszülött gyermekek oktatása és képzése során számos egyéb probléma is felvetődik, így pl. : deviáns magatartás, mozgászavarok, epilepszia. Ezek a gyermekek a jövőt illetően

arra sem lesznek képesek, hogy a hagyományos vak szakmákat elsajátítsák. Tehát az ő esetükben a munkavégzés és a foglalkoztatás elképzelhetetlen. Fontos lenne egy olyan intézményi rendszernek a kiépítése, ahol ezek a fiatalok a sorsuk szabta lehetőségek határain belül emberhez méltóan élhetnének.

Kinek a felelőssége?

A koraszülések magas száma mögött sokféle társadalmi, gazdasági és kulturális ok húzódik meg. A kulcskérdés azonban az anya felelőssége. Vajon a lányokat kisgyermekkoruktól kezdve felkészíti-e a legszebb hivatásra, az anyaságra a család, az iskola és a társadalom? A családok szétesése, az életmód változásai, a szexuális felvilágosítás hiányosságai, a fiatalok abortuszok, a dohányzás és az alkohol – mind-mind a koraszülést előidéző közvetett okok egyike.

Tagadhatatlan, hogy az egészségügynek is akad bőven tennivalója azért, hogy az idő előtt és kis súllyal születendő gyermekek ellátása javuljon. Az viszont tévhit, hogy csak az inkubátor oxigénszabályozásán múlik az, hogy vak lesz a gyermek vagy sem. Ez csak az egyik tényező, s nem kétséges, sokkal több monitorizáló készülékre lenne szükség. De ugyanilyen lényeges a korai beavatkozás is, a különböző specialisták (szülészek–nőgyógyászok, gyermekorvosok, szemészek, ideggyógyászok, stb.) szorosabb együttműködése.

A koraszülések magas számának visszaszorítása nem elsősorban orvosi feladat, sokkal inkább az egyén és a közösségek felelősségén múlik az, hogy ne csak a léte-

zéshez, de az egészséges élethez is joga legyen minden újszülöttnak.

* * *

Sajtófigyelő (megjelent a Veszprémi Naplóban, Ármás J. tollából)

Az újrászervezett világ – Dr. Szóke László ügyvéd a mindennapokról

Legfeljebb jó lesz majd telefonközpontnak, legintettek rá a Thuri György Gimnáziumban. Leérettségizett, majd cumlaude minősítéssel végezte a pesti jogi egyetemet. Aztán előadó lett a palotai bányaiüzemnél, majd 1991-óta magánügyvéd. Jobb szeme barna, a bal kék. Az „iroda” a második emeleti panellakás erkélyes szobájában. Számítógép, egy vekker üveglap nélkül, sok-sok magnókazetta.

Olvasószemüveg nagyítóval

– Középiskolás koromban tanár vagy jogász szerettem volna lenni. A körülmények a pedagógusi pályáról hamar lebeszéltek. Az első gimis években még olvasni is tudtam. Aztán megállapították, retinaleválásom van. Kétszer operáltak.

Az olvasószemüveg elé már kellett egy nagyító is. Villanyfénynél már nem is készíthette el a házi feladatot, olyan közel kellett hajolni a könyvhöz, füzethez. Negyedik osztályban már nem tudott írni, olvasni – rengeteg gondot okozva ezzel tanárainak. Az osztálytársak harcolták ki a szóbeli beszámolókat lehetőségét. Első pró-

bálkozásra felvették az ELTE jogi karára, bár fellebbezni kellett. Maximális pontszámot kapott a bizottságtól, ám keveselltek a középiskolai eredményt.

– A kollégiumi szobatársak először költözni akartak. Később elmondták, ők úgy gondolták, engem majd szobán belül is vezetni kell, s talán még öltöztetni is.

Megtanult egyedül bejárni az egyetemre. Mindent meg kellett szerveznie maga körül. Segítőtársakat, felolvasást, bevásárlást, egyéni vizsgarendet.

– Az első időkben „ráérős alapon” olvastak nekem, ha valakinek éppen akadt egy szabad órája, odaült a magnó elé. Ez az első zárthelyi dolgozatig működött. Utána megoldottam, hogy egy tárgyat egy ember olvasson fel. Segítettek mindig, hálás vagyok a mai napig.

Budapesten döbönt rá, milyen keveset lát. Tovább romlott a szeme, újra a szegedi klinikára került. Újabb műtét. Utána már semmi.

– Talán furcsán hangzik, de engem megnyugvással töltött el. Na jó, akkor ennyi és kész. Tudomásul vettem, hogy megvakultam. Addig akadt, aki úgy tekintett, mint egy látót, legfeljebb mellényúltam, neki mentem valaminek. Ez véget ért.

A bányászok elfogadták

Tíz éve, 1984-ben diplomázott, a palotai bányauzem alkalmazta jogi előadóként. A jogtanácsosi szakvizsgát három évvel később tette le.

– Sokan kételkedtek, egyáltalán képes leszek-e ellátni ezt a munkakört. S az új környezet! Az egyszerűnek tűnő jogi, tár-

sadalombiztosítási perek is nehéz műszaki kérdésekkel jelentkeztek.

Hangsúlyozza, sokat köszönhet az akkori KISZ-tagoknak. Segítették, megkeresték a problémákkal. Közvetlen vezetőitől hosszú hónapokig alig kapott komoly feladatot. Mindenféle látszatindokokkal húzták az időt. Az üzemigazgató már mellé állt, s a „vezér,” is. Szereztek neki egy olvasókészüléket.

– Az „egyszerű,” embereket is könnyű volt meggyőzni, szerintem el is fogadtak. Az utolsó ott töltött évben már egyedül voltam jogász. Ahhoz képest, hogy az elején úgy gondolták, én ezt képtelen leszek majd ellátni, ez óriási eredmény.

Magánügyvéd 1991-ben lett. Másfél szobás lakásban éltek, ez alkalmatlan lett volna a praxishoz. A szövetség segített, a megyei szervezet irodájában tartotta, tarthatta az ügyfélfogadást. Ez alapján kérhette az ügyvédi kamarai tagságot.

Az alelnök

Tizenöt éve tagja a Vakok Országos Szövetségének, '87-től megyei titkár, tavaly alelnökké választották. Csütörtökönként ingyenes jogsegélyszolgálatot tart Pesten.

– A 94-es év még veszteséges volt, de ma már lényegesen több a szövetségen kívüli per. Polgárjogi, családjogi ügyek, szerződéssel kapcsolatos jogviták. Már ajánlanak, egymásnak adják a címemet.

Egy megyei gyűlésen 1988-ban megszólította egy hölgy, segítsen neki a Braille-írás elsajátításában. Ideje engedte, megtanította. A pontírás mellett jutott idő másra is. A hölgy ma a felesége. Laci fiuk a negye-

dik esztendőbe lép, Tamáska alig múlt két hónapos.

Beszélőegységgel kiegészített számítógépet használ, ezt is a szövetségtől kapta. Segít a jogszabályok keresésében. Egyedül írja a leveleket is. A komputerhez szeretne egy CD-meghajtót szerezni, így könnyebben hozzájutna a magyar törvénytárhoz.

Nagyobbik fia, ha látja, hogy az apu indulni készül, a lakás legtávolabbi pontján is megkeresi a fehér botot, s a kezébe adja. Emlékei még élnek a belvárosról. Palotai vár, Fő tér, s a Tési-domb, ahol ma is él. Szereti. Harmincnégy éves.

– Kemény munkával értem el idáig, de elértem. Szeretném a gyerekeket felnevelni. Amíg a vakok szövetségében számítnak rám, dolgozni fogok.

Kézfogása erős. A mozdulatok praktikusak. Az előszobában próbálnék segíteni, de már kinyitotta az ajtót. Ezt a világot itt magának szervezte. Ezt is.

* * *

Békés megyei hír – Fazekas Géza

A játék folytatódott

Játékos műveltségi vetélkedő Békéscsabán

Immár hagyomány, ha november utolsó szombatja, akkor játék.

26-án délelőtt vakok és gyengénlátók népesítették be a Megyei Könyvtár egyik előadótermét. Nyolc (3-3 főből álló) csapat jelentkezett játékokra a jelentős számú érdeklődő mellett. Dévaványától – Mezőhegyesig szinte minden körzeti csoport kép-

viseltette magát lelkes játékosokkal. A vetélkedő anyagát egy öttagú csapat állította össze: Gaika Olga, Ancsin Nóra könyvtárosok, Lévai József, Vad Zsigmond sorsbírák, valamint Todola Mihályné adminisztrátor. A játék szervezésében is ők vettek részt. A tisztelt zsűri a Megyei Könyvtár dolgozóiból állt össze: Gaika Olga, Ancsin Nóra és Timkó Istvánné Évike. A játékvezető Lévai József megyei titkár volt, segítői Todola Mihályné és Vad Zsigmond.

A rövid megnyitó után kezdetét vette a verseny. Nagy izgalommal vártuk, hogy az idén milyen jellegű kérdések lesznek és találgatunk melyik csapattól mit várhatunk. Belépőnek az asztalszámokat egy-egy történelmi esemény évszámának utolsó tagjából találtuk ki – Napóleon oroszországi hadjáratát húztuk (1812), így a kettes asztalhoz ülhattünk. Mindjárt irodalmi ismeretünk lett próbára téve: mellék, majd, főszereplők ismertetése után kellett felismerni a regény címét és íróját. Majd egy-egy kiválasztott játékos becsülte meg asztaltársaságának korát, éveinek összegét. Nevezetes személyiségek, írók, költők, történelmi személyek, stb adataiból próbáltuk felismerni kiről lehet szó.

Gyors vonatozás következett. Utazás Magyarországon a menetrend segítségével. Apró falvak, megállók, majd kis városok ismertetése mellett két végállomás volt a kérdés. Igen izgalmas utazás volt. Tíz feladatos totószelvényen tippeltünk a rekordok könyvéből vett különleges teljesítményekre.

Ekkor már igen forró volt a hangulat. Ügyességi játékon szurkoltunk társaink-

nak, ki tudja leghamarabb kettétörni kézzel az almát.

Újabb irodalmi kérdések hozták ismét izgalomba a csapatokat. Egy-egy közismert verset a felolvasott részlet alapján kellett felismerni és folytatni, címét és íróját megnevezni. Itt már kezdett kialakulni a sorrend. A második ügyességi verseny tovább fokozta az izgalmakat. Nyolc tárgyat (gyümölcsöket, zöldségeket, kabalafigurákat) kellett bekötött szemmel felismerni. Szójátékokkal zártuk a vetélkedőt. Előbb egy szó elválasztásánál a szótag hiányzó részét kellett pótolni, majd két szó közé egy harmadikat illesztve értelmes szavakat kerestünk. Végül három szóhoz kellett egy olyan negyediket tenni, amelyik mind a háromnak értelmet ad. A játék nem ért véget, mert az élen holtverseny alakult ki. Végül pótkérdésekkel a gyorsaság döntött. Győzött a jobbik.

Játékos kis versenyünkön harmadik lett és egy-egy torta tartóval gazdagodott a mezőberényi csapat: Petrics Jánosné, Nagy Lászlóné és Hőgye Mihály.

A második helyre a gyulai csapat került egy-egy jénaitál boldog tulajdonosaként: Dohyné Demkó Izabella, Kovács Ferenc és Fazekas Géza.

A győztes csapat jutalma egy-egy szép porcelán teáskészlet és természetesen a dicsőség, hogy immár második éve övék az elsőség: Mucsi Istvánné – Békés; Ádász István – Békéscsaba; Vad Tibor – Dévaványa.

A többi résztvevő sem távozott üres kézzel, a szokásos módon ők is tárgyjutalomban részesültek. Szinte észre sem vettük és már dél is elmúlt. Úgy álltunk fel, hogy ezt

a szép napot meg kell ismételni és jövőre is „Játszunk újra együtt”.

* * *

Fejér megyei hír

Firginé Gyökös Mária: Fórum Sárbogárdon

Az MVGYOSZ Fejér megyei Szervezetének Sárbogárdi Körzeti Csoportja 1994. november 30-án fórumot szervezett a városban és környékén élő látássérültek, egyéb fogyatékosok és nyugdíjasok részére. A helyőrségi központ klubtermében megtartott rendezvényre közel 150 érdeklődő jött el. Helybeli vendégeink voltak: Szabados Tamás – Sárbogárd országgyűlési képviselője, Tóth Ervin alpolgármester, dr. Horváth Endre főorvos. Az MVGYOSZ vezetői közül megtisztelte jelenlétével fórumunkat dr. Szigeti György elnök, Lak István az Országos Elnökség tagja, Maklár Cecília a központ munkatársa, valamint Bányóczy István a Fejér megyei szervezet titkára és Csabafi Géza adminisztrátor. Az MVGYOSZ Fejér megyei Szervezetének Móri Körzeti Csoportját özv. Kampós Istvánné, az egyesület vezetője képviselte.

A fórum kezdetét megelőzően egy rövid kulturális műsor keretében versek hangzottak el az „Óda a fényhez” c. antológiából a Petőfi Sándor Gimnázium tanulóinak előadásában. A zeneiskola furulyaegyüttese néhány szép művet szólaltatott

meg, a helyi Pávakör pedig népdalokat adott elő.

A fórum Hegedűs Istvánné – a sárbogárdi körzeti csoport vezetőségének tagja köszöntőjével vette kezdetét. Szabados Tamás dr. Kovács Pál népjóléti miniszter üdvözlését tolmácsolta a résztvevőknek. A miniszter üzenetében sajnálatát fejezte ki, hogy a költségvetési tervezet vitája miatt nem vehet részt a rendezvényen. Mivel Fejér megyéből származott el a fővárosba, nagy örömmel eljött volna a fórumra.

Dr. Szigeti György rövid bevezetőjében szövetségi és parlamenti munkájáról szolt. A hozzászólók főként szociális jellegű kérdéseket tettek fel. A látássérültek a vakokra vonatkozó rendelkezések felől érdeklődtek, de a vak gyermekek nevelésével kapcsolatosan is felmerültek kérdések. Természetesen szóba kerültek a nyugdíjjal, a különböző kedvezményekkel kapcsolatos problémák is. A jelenlévő országgyűlési képviselők és a város vezetői legalább 50 feltett kérdésre válaszoltak. Jó alkalom volt ez a fórum arra is, hogy a város vezetői megismerjék a lakosság gondjait.

Befejezésül Pauscher Lajos, az MGVYOSZ Fejér megyei Szervezete Sárbogárdi Körzeti Csoportjának vezetője köszönte meg a fórum vendégeinek és közönségének az értékes részvételt. Köszönetet mondott az MSZP helyi szervezetének a meghívók díjtalan elkészítéséért, a II. sz. Postahivatalnak a kézbesítésért, valamint a helyőrségi központnak a teremért, továbbá minden egyes támogatónak a rendezvény sikeréért.

* * *

Komárom-Esztergom megyei hír

Várvölgyi János: Mi újság a tatabányai kooperációs műhelyben?

Manapság, amikor emberek százezrei veszítik el állásukat és kerülnek az utcára, felbecsülhetetlen értéknek számít egy kisbedolgozó műhely, munkát és megélhetést biztosítva látássérült embereknek. Egy nem látó embert munkába állítani 20 évvel ezelőtt sem volt egyszerű feladat, ma pedig még nehezebb. Tatabányán a látássérültek sorsát szívükön viselő vezetők – Luk János megyei titkárral az élen – időben felismerték egy foglalkoztató műhely létrehozásának szükségességét. Hosszú és rögös út vezetett az első lépéstől a megvalósulásig. Sok-sok utánajárás, fáradozás és tenniakarás eredményeként mégis csak megnyitotta kapuit a kooperációs műhely a Tatabányán és környékén élő sorstársak előtt.

A tatabányai kooperációs részleg vezetőjét, Szócs Zoltánnét – Ilikét a kezdetekről faggatom.

– *Mikor és kiknek a segítségével alakult meg a kooperációs műhely?*

– Műhelyünk 1976 februárjában alakult meg. Jómagam 1978 februárjától irányítom a részleget. Ahhoz, hogy a kérdés második felére is válaszolni tudjak, vissza kell tekintenem a múltba. Egy látássérült munkábaállítása akkoriban is nagy problémát jelentett a megyei szervezetnek, a meglévő

rendeletek ellenére, amelyek a látássérültek munkábaállítását segítették elő (pl. a vak telefonkezelők esetén). Mivel a megyében megnőtt az állásra jelentkezők száma, Luk János titkár és a megyei elnökség elhatározta egy olyan foglalkoztató műhely létrehozását, ahol egyszerre több látássérültet is tudnak alkalmazni, speciális munka biztosításával. Luk János megyei titkár, Solymos Gyula a Fővárosi Kefe és Seprűgyártó Vállalat akkori igazgatója és Köves Gábor, a vállalat főmérnöke (ma igazgatója) együttesen tesznek lépéseket az illetékeseknél. Elgondolásuk kedvező fogadtatásra talál a megyei tanácsnál és az Ingatlankezelő Vállalatnál, minden segítséget megadnak a műhely kialakításához. Azután elérkezik a várva várt nap, végre beteljesül a dolgozók álma: megnyílik a műhely a dolgozni vágyó tatabányai és környékbeli sorstársak előtt. A Fővárosi Kefe és Seprűgyártó Vállalat biztosítja az anyagot és a gépeket, az anyagok és a késztermékek szállítását, fedezi a fenntartási költségeket és mindent megtesz azért, hogy zavartalanul dolgozhassunk. Itt szeretném megemlíteni, hogy a megyei önkormányzat 1994-ben olyan döntést hozott, miszerint az elkövetkezendő öt esztendő során sem a megyei szervezet irodájának, sem a kooperációs műhelynek bérleti díját nem emeli. Ez számunkra rendkívül megnyugtató, amiért ezúton is köszönetemet fejezem ki dolgozóim nevében.

– *Ezennel át is térünk a jelenbe. Ilike! – hány dolgozója van ma a műhelynek?*

– Összesen tízen dolgoznak, de a létszám igény szerint növelhető. Műhelyünk 1986-ban újabb helységekkel bővült, ezért a

mostaninál jóval nagyobb létszámot is tudunk alkalmazni – de mi csak látássérülteket foglalkoztatunk!

– *Milyen jellegű az itt folyó munka, mi mindent készítettek már az elmúlt 18 év alatt?*

– Most ruhacsipeszeket gyártunk, de sok egyéb munkát is végeztünk már. Kötöttünk kefét, készítettünk jelző- és ellenőrzőlámpákat különböző színekben, gépcsikba gyertyapipákat. Az elmondottakon kívül még sorkapcsokat, különböző méretű tasakokat is csináltunk, majd horgokat kötöttünk és csomagoltunk.

– *Folyamatos-e az anyagellátás és a munka?*

– Igen, anyagellátásunk folyamatos és kielégítő.

– *Mennyi idő alatt lehet elsajátítani a munkaműveleteket?*

– Amikor új munkára állunk át, akkor kapunk betanulási időt. Minden egyes munkára magam tanítom be a dolgozókat. Az egyes munkafolyamatokra más és más a betanulási idő, a bonyolultságától és az összetettségétől függően.

– *Milyenek a kereseti lehetőségek?*

– Teljesítmény alapján számolnak el bennünket, tehát a bér mindenkinek az elvégzett munka alapján kerül kifizetésre.

– *Mennyire sikerült jó munkahelyi légkört kialakítani?*

– Jól összekovácsolódtak dolgozóink. Ez egy olyan kis közösség, ahol öröm dolgozni. Egymást segítve, úgy érzem mindent el tudunk végezni.

– *Milyenek a jövő kilátásai?*

– Azt szeretném, hogy a dolgozók továbbra is folyamatosan dolgozhassanak. A

jövőt pedig bizakodva várjuk. Talán, ha egy év múlva ismét beszélgetünk, már tudni fogom.

– *Jó munkát és köszönöm a beszélgetést.*

* * *

Pest megyei hír

Erdélyi Lajosné: Egyéves a dabasi klub

Az MGVYOSZ Budapest és Pest megyei Szervezetének Dabasi Klubja 1993. novemberében alakult. Azóta havonta (első kedd) találkoznak a tagtársak. Szinte minden alkalommal szerepelt nálunk külső vendég, köztük természetgyógyász és más klubok vezetői. Az elmúlt egy év során hat személy lett tagja szövetségünknek, köztük olyanok, akik eddig nem is tudtak egyesületünkről. Nyolcan előfizettek a Vakok Világa c. folyóiratra.

Klubunk rendezvényeihez egyének és vállalkozók nyújtanak támogatást. Úgy érezzük, s az eltelt idő is ezt igazolta, hogy Dabas vonzáskörzetében létjogosultsága van az „Együtt könnyebb” Klubnak. Összejöveteleinken egy-egy alkalommal átlag 20 személy vesz részt. 1994. november 12-én ünnepeltük egyéves születésnapunkat Dabason, a Művelődési Központban. A sorstársakon kívül eljöttek a Dabasi Nyugdíjas Klub vezetői és tagjai is. Az ünnepi beszédet követően a Budapestről érkezett Pasztorek Mihály Színjátszó-csoport műsora szórakoztatta a megjelen-

teket. A dabasi közönség az előadást nagy tapssal jutalmazta.

A délután jó hangulatú, kötetlen beszélgetéssel ért véget.

* * *

Bartha Zsuzsanna

Egri képeslap

Mintha egy mesebeli városkában járnánk, amikor Eger nevezetességeivel ismerkedünk. A Bazilika, a minaret, no meg a jól ismert egri vár – lenyűgöz hazai és külföldi turistát egyaránt.

Ebben a csodálatos környezetben, a belváros egyik patinás épületében találjuk az MGVYOSZ Heves megyei Szervezetének irodáját.

1994. november 3-án szinte tavaszias időben fogadott bennünket, a Vakok Világa c. folyóirat szerkesztőségének munkatársait, a város. A meghirdetett ankéttra a megye különböző részeiből közel hetven sorstárs jött el, fontosnak érezve, hogy elmondja véleményét. Szerkesztőségünk ritka szerencsés helyzetben van, mivel időről-időre alkalma nyílik arra, hogy személyesen hallja a tisztelt olvasók észrevételeit, jó ötleteit, s így formálódhat és színesedhet folyóiratunk. Hogy mire voltak kíváncsiak az egri találkozó résztvevői? Elsősorban a kulissza titkokra, az újság készítésének folyamatára. Természetesen nem rejtették véka alá, hogy mivel elégedettek, s hogy mivel nem. Azok az idősebb, elsősorban felnőttkori látássérült sorstársak, akik már nem tudják megtanulni a Braille-

írást, és a síkírást sem látják, szeretnék hangos formában „olvasni” a lapot. Még több jogi tájékoztatót várnának, hogy eligazodhassanak a törvények útvesztőiben. Örömmel olvassák a jó humort, s a nagyszülőknél sikert aratott a „gyermeksarok”, mert így az unoka is hajlandó olvasni. Ismét felvetődött a halálozási rovat iránti igény, de sajnos a terjedelmesség miatt technikailag megoldhatatlan. Jó volt arról is értesülni, hogy a kézbesítés gondjai szinte teljesen megszűntek.

Feltétlenül elismerés illeti Hanuszka József megyei titkár urat és munkatársait a sikeres szervezésért, a jó hangulatú, eredményesen eltöltött órákért. Az elhangzottakat igyekszünk a jövőben hasznosítani, hogy minél több olvasó érezze magáénak folyóiratunkat.

* * *

Bayer Béla írásai

TOPLADER – avagy bonyhádi kemencerondó

Hogy Szent Luca segített-é, vagy csak talentuma lelt igazi térre, aligha lényeges. Annál inkább a tény: Budi Ferenc társával H. Henrikkel országos bajnokságot nyert a fazekas fiatalok kiskunhalasi megméretetésén. „Nem sömmi!” — mondhatnánk jasszul –, és még nem is tudnánk, hogy a „bajnok”...

De ez derüljön ki az alábbiakban.

„Macula degeneráció”

Egy genetikai örökség következménye, hogy Budi Ferenc hét évvel ezelőtt szinte teljesen megvakult. Látása, per ma: 6-7%-ra tehető. Hogy mégsem a Gyengénlátók Iskolájában végzett, ez annak a rossz tapasztalatnak köszönhető, ami ugyancsak vak nővére „élményeiből” kiszüremlett. Egy szó mint száz, körülményesen, de normál iskolában fejezte be a nyolcadik osztályt. Kürthy Györgyről – a mesterről – már akkor hallott. Nővérétől ugyancsak Melinda – öccséhez hasonlóan – először fazekas szakmát szerzett.

A mester „látott fantáziát” a fiúban és maga mellé fogadta. Két esztendőn át okította már, amikor is egy Kézműves pályázatot írtak ki Kiskunhalason. Próbálkoztak. Nyertek. Egy kerámia boros készlettel, egy csali-kancsóval és egy gyümölcsös tállal. Horváth Henrikkel karöltve készültek a mives darabok.

A „bajnok” családja körében. A képen balról, Melinda a nővér és Feri édesanyja (sorstársak ők is!)

Ez áprilisban történt. Szakmunkásvizsga, majd egy kiállítás. Szentendrén Kovács Margitnál láttam hasonlót! Feri itt étkészlettel szerepelt. Közcsodálatra.

Hej ha, vége nem...

lett volna. Mármint a tanévnek, meg egyben az aranyéletnek is! Mert a népmesék aranykezű fazekas legénye bevégezte tanulmányait. Indult volna ő messzi országba, no de hogyan? Munkát sajnos idehaza sem talált sehol. Nővérevel együtt, már két munkanélküli fazekast tartottak el a szülők. Nagy dolog! – mondhatnánk. Ezrével van ilyen!

Feri esetében azonban hamis a címkézés. Ő, ők dolgozni akarnak, csak hát...

Kemence, kemencécske

Nos, ez az ami nincs! S ami égetően kellene. Égetni! Történt ugyanis, hogy a szülők – gyermekeiken segítőként – eladták lakótelepi lakásukat és családi házba költöztek. Mert itt fogják felépíteni a kemencét! – hitték – de a fanciesali sors kibabrált velük. Részletek, kamatadó meg mi egymás, a megváltozott rezsi! Egyszóval nem hogy kemence, de életszínvonal esés. Adóságok, napi dekázgatás. Kölcsönfolyamodványok, segélykérelmek: elutasítva. Két ragyogó kezű tehetség és két rokkant nyugdíjas szülő. Csak egy kemence! Az kellene nagyon! Az kihúzná a kátyúból a családi gazdaság szekereit! Ugyan, ugyan pironkodnék, de nem tehetem! Nem foghatom be „pörös számat”! Emberek! A tudásnál lám hiába tettem/tettünk panaszt, kifoghat rajtunk egy kemence hiánya? Ugye nem? Egy TOPLADER típusú 80 literes égetőke-

mencéért kiáltok, együtt az érintettekkel! 220 V-os is elég, magyar típusok is megtennék. Csak lenne!

Lám, lám, milyen csekélység szükséges csak a boldogsághoz! Egy kemence. Nem lány cipót sütni, de agyagot égetni! Hogy az áráért cipó is kerüljön. Meg meleg, meg emberség-léptű viszonyulások.

Csak egy kemence...

A népzene anyanyelvén

A népzene igénye - vallja Szabó László, a Bartina Zenekar primása –, ugyanannyira hozzátartozik egy ember belső világához, ahhoz, hogy teljesértékű legyen, mint az anyanyelv művészi ismerete.

Hogy a völgyégi kisváros, Bonyhád regionális népzenei központtá vált, ez jórészt a szélkerék együttesnek, s annak vezetőjének köszönhető. De ki is ő valójában? Nos az egykori zenekarvezető és a Bartina primása egy és ugyanaz a személy. Szabó Lászlónak hívják. Túl a negyvenen. Ebből 30 évet gyengénlátóként, később vakként élt le úgy, hogy mégis teljesértékű ember maradt.

„Rajtavesztettem”

– Sokáig nem ismerték fel, hogy rosszul látok. A bonyhádi zeneiskolában „buktam le” végül, amikor is egy eltévesztett hangra a tanárnő rákérdezett, s én nem tudtam elolvasni a kottát. Addig az előre begyakorolt darabot játszottam úgy, hogy előttem volt a kotta, mintha abból játszanék.

– Már akkor is gyengén látott?

– Igen. 10 éves koromban kormos üveg nélkül néztem bele a napfogyatkozásba. Attól kezdve folyamatosan gyengült a látásom. Most 100%-os vak vagyok.

– *Ön így végezte el a közép-, majd a főiskolát is?*

– Úgy van. A Szombathelyi Tanárképző Főiskola népművelés-könyvtár szakán szereztem oklevelet. Majd népművelőként helyezkedtem el. 10 év kihagyás után a Sebő együttes inspirált arra, hogy újra elővegyem és leporoljam a hegedűt.

– *Ekkor alapították a Szélkerék együttest.*

– A kovács-fivérekkel és Elmauer József zenetanárral. Klubokba jártunk, terjesztettük, tanítottuk a népzene. A táncmozgalom jó talaja volt ennek. 15 évig

A Bartina zenekar. A kép bal oldalán, (a szakállas) Szabó László

„élt,, a banda. Természetesen folytoni változásokkal. A Holló és a Kozsok együttes tagjai valamikor velem játszottak. Öt esztendeje immár, hogy én is a Bartinában játszom. Prímásként.

– *Programjuk?*

– Egy gyermek és egy felnőtt műsorunk van, melyeket igény szerint váltogatunk. Óvodákban és általános iskolákban lépünk fel, a néptánc oktatás zenei bázisaként.

– *Magánélet? Tervei?*

– 16 éves lányommal és nyelvtanár feleségemmel alkotunk családot. Sajnos a napi penitenciák igen sok időt nem engednek egymással, így azután valódi öröm, ha együtt lehetünk. Réka számítógépéhez tervezzük most egy beszédszintetizátor beszerzését, hogy olvasni is tudjak. Jó lenne, ha egy kottairó programot is szerezhetnénk, hisz nem titkolom, hogy zeneszerzéssel is foglalkozom.

* * *

Maklár Cecília – Lak István

**„...mert jól csak a
szívével lát az ember.”**

(Saint-Exupéry)

*Óda a fényhez – zenés irodalmi est
Mátészalkán*

Az egész úgy kezdődött, mint a mesében. Volt egyszer egy mátészalkai, Debrecenben tanuló egyetemi hallgató, Jenei Johanna, aki – könyvtárszakos lévén – elha-

tározta, tudományos szinten kíván foglalkozni a vakok pontírású- és hangoskönyvtáraival. Felderítő útján találkozott néhány olyan vak embertársával, akik készségesen ellátták tanácsokkal és információkkal. Kapcsolatba lépett a szövetséggel is. Érdeklődése nőttön nőtt és tágult. A tudományos dolgozat tárgyán túl foglalkoztatni kezdte általában a vakok élete, közösségeik, alkotó munkájuk. Így ismerte meg az „Óda a fényhez” c. antológiát. Az abban közölt alkotások még nagyobb tiszteletet és megbecsülést ébresztettek benne a „másként élők” iránt. A család – intelligens, fogékony emberek – egyre jobban azonosult a nagylány célkitűzéseivel, gondolkodásmódjával. Támogatták az ötletet: ezekből a művekből egy irodalmi estet kellene összeállítani. Először csak az édesapa, Jenői Béla iskolája – annak lelkes könyvtárosával, Tókéss Szilárdnéval, az élen – kezdett el tervezgetni, az iskola egész vezetőségének pártfogásával. Híre ment a dolognak, egyre-másra jelentkeztek a város iskolái: ebből ők sem maradhatnak ki! A mozgalommá terebélyesedett akció beindult, megkezdődött az est szervezése.

1994. november 21-én a mátészalkai Művelődési Központ tágas, elegáns előcsarnokában már öt órától nagy a sürgés, forgás. Izgatott felnőttek és diákok sietnek ide-oda. A közönség is folyamatosan érkezik, egyre többen és többen. Gyerekek, szülők és nagyszülők, helybeli látássérültek, majd néhány olyan személyiség, akiket az egész város ismer: pedagógusok, a református lelkész, végül a polgármester. Ünnepre gyülekeznek: az összefogás szép ünnepére. A nagy, remekül kiképzett szín-

házterem kezd megtelni. Már nem elég a négyszáz ülőhely, beállítják a pótszékeket, de az is kevés. A leleményes diákok elfoglalják a lépcsőket, a korlátokat. Hat órakor csordultig tele a nézőtér. A lassan kivilágosodó nézőtér háttérében függ egy negyedikes középiskolás, Oláh Brigitta, allegorikus grafikája. Szép, lehunytt szemű női arc, lobogó haj, – feje fölött a nap, a hold, egy üstökös csóvája. Kezdetét veszi a műsor.

A kötetből elhangzott alkotásokat a mátészalkai általános és középiskolák tanárai és tanulói, valamint a zeneiskola növendékei és tanárai adták elő. Az est bevezetőjeként elhangzott címadó költemény mondanivalóját nagyon jól érezte és tolmácsolta előadója, amelyet az aláfestő zene hallatlanul széppé, felemelővé tett. Nagy Gusztáv, a 138. sz. Ipari Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet igazgatója köszöntőjében többek között a következőket mondta: *„Köszöntöm mindazokat, akik elfogadták meghívásunkat és úgy döntöttek, hogy ebben az elidegenedett és rohanó világban érdemes megállni egy időre. Érdemes figyelmünket azokra a látássérült embertársainkra fordítani, akik körülünkben élnek:*

Próbálták már, milyen lehet sötétben tapogatózva élni? Emlékszenek-e még gyerekkoruk szembekötő játékára? Akkor talán mindannyian úgy éreztük, hogy szörnyű lehet az a bizonytalanság, az az elesettség. És hálát adtunk a Teremtőnek, hogy a sors kegyelméből mi még látunk. De meddig? Vajon nem leselkedik-e mindannyiunkra a fekete szörny egy baleset vagy egy betegség képében? És akkor majd mit teszünk? Ezekre a kérdésekre talán választ kapunk az irodalmi összeállításban elhangzó versekből, novella részletekből. Ezek a gondolatok talán örökre bennrekedtek volna a kötetben, ha az elmúlt nyáron iskolánk nem kerül kapcsolatba a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségével, Lak Istvánnal – az Országos elnökség tagjával, s nem vetődik fel a gondolat, hogy Mátészalkán rendezzünk egy olyan irodalmi estet, ahol látássérült társaink vallanak legrejtettebb érzéseikről, mindarról a gyötrelmről, kirekesztettségéről és olykor megaláztatottságról, melyet nap mint nap átélnek. És azokról az apró örömekről, melyek elviselhetővé teszik az életüket. Ehhez az apró örömszerzéshez szeretnénk hozzájárulni mai rendezvényünkkel, amely nem jött volna létre az iskolák közös összefogása, a támogatók jótekingony segítségével nélkül."

Végezetül, mint a szervezőiskola igazgatója, köszönetet mondott az iskoláknak a közreműködésért, az intézményeknek és a cégeknek a támogatásért. A támogatásból befolyt összegből szeretnénk megalapozni egy, a mátészalkai vakokat segítő és segélyező alapítvány létrehozását.

A köszöntő beszéd után részletet hallottunk Döbrentei Kornél „Szívével lát jól az

ember” c. írásából, melyet a kötet ősbemutatójára írt. Ezt követően hangzottak el a versek, részletek a novellákból, a műsor egyes szakaszainak lezárásaként pedig zeneművek nagyon szép előadásban. A kötet szerzői közül Bényei József, Gyengéné Fogarasi Margit, Rácz Lilla, Dénes Géza, Varga Katalin, Juhász Imre, Csokonai Vitéz Gizella, dr. Baranyiné Miks Mária, Rácz J. Zoltán, Gábor József, Kerekes Géza és Zólyomi Erzsébet műveiből válogattak az előadók (a felsorolás az előadás sorrendjében). Nagyon jó volt a diákok és a tanárok vers és novella választása. A legszívesebben mindegyik előadó nevét megemlítenénk, de ezt a terjedelem kötöttsége miatt nem tehetjük. A verseket nagy átéléssel és jó szövegmondással, a mondanivalóra való ráérzéssel, kiválóan adták elő szinte valamennyien. Meggyőző erővel, nyomatékkal szólaltatták meg az alkotásokat. Nagy élményt nyújtott az előadók friss, lendületes szereplése. Meglepetésben is részünk volt, amely hangulatossá tette az estét. Ősbemutatóként hangzottak el a megzenésített versek, melyeket Sipos Beáta, a szervező iskola tanára, erre az alkalomra komponált: Rácz Lilla: Este a tóparton, Varga Katalin: Hiányzol és Rácz J. Zoltán: Éj c. versét. A szerző kiváló énekéléssel, szépen megformált dallamívekkel, kitartott hangokkal gyönyörűen szólaltatta meg szerzeményeit saját gitárkíséréssel. Hasonlóan a többi szereplőhöz, szép és felejthetetlen perceket szerzett a közönségnek. Deme Jánosné, fiatal mátészalkai sorstársnő, megrázóan adta elő Kerekes Géza: Ne kutasd c. versét.

Lak István az est jelentőségét méltatta. Röviden szólt az antológia létrejöttéről, a kötet bemutatóinak soráról. Hangsúlyozta, hogy a szerzők alkotásai a lényegesek, fizikai állapotuk csak másodlagos.

A műsor végén Ábrahám Balázsne, az MVGYOSZ Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Szervezete Mátészalkai Körzeti Csoportjának vezetője meghatott szavakkal köszönte meg a diákoknak, a tanároknak és a szervezőknek a műsort, a támogató intézményeknek és cégeknek a segítséget.

Mátészalkán, ebben a 20 ezer lakosú szatmári központban az egész város – a település az elmúlt hetekben emlékezett meg várossá válásának 25. évfordulójáról – fogott össze ezen est megvalósításáért. Célként tűzték ki a településen élő sorstársakkal való törődést is. A város minden iskolája együttesen tett tanubizonyoságot arról, hogy közös erővel egy ilyen rendezvényt meg lehet szervezni ezen a megfáradt és felejtő századvégen is.

Miután a szereplők elvonulnak, előkerül a műsor összeállítója, fő szervezője. Kevés mennyasszony kap annyi gratulációt, mint ő. Megérdemelten! Lassan szállingózik kifelé a nézősereg. Senki sem siet. A ruhatári pultról fogynak az „Óda a fényhez” kötetek. Kisebb-nagyobb társaságok verődnek össze. Kik állva, kik meg ülve beszélgetnek az aulában. Nagy Gusztáv igazgató úr elhárítja a köszönetet: Ő csak reprezentált itt – mondja, de mi tudjuk, nem így van. Siet az orvoshoz, újabb injekciót kap gerincfájdalmára. Ami nála a betegség, másoknál a házimunka, a hideg idő, az esti fáradtság és sok más egyéb lehetett volna

a kibúvó a megjelenés alól. Lehetett volna...! Szép este volt.

* * *

Lak István

Kulturális életünk hírei

*20 éves a Pasztorek Mihály
Színjátszó Csoport*

A jubileum alkalmából a Pasztorek Mihály Színjátszó Csoport 1994. november 12-én Dabason, majd november 19-én Budapesten mutatta be ünnepi műsorát. Szavalatokkal, ének – és zeneszámokkal, vídám jelenetekkel emlékeztek a két évtizedre. Horváth Mária, az együttes vezetője ünnepi beszédében elmondta, hogy a színjátszó csoport 1974. november 24-én alakult Hunyadi László és Turi József vezetésével. Akkor 20 tagja volt a csoportnak, ma pedig tíz. Az elmúlt 20 év alatt sikerült fennmaradniuk, bár időnként kemény falakba ütköztek. Mindig arra törekedtek, hogy értékes és színvonalas előadásokkal „neveljék” és szórakoztassák az érdeklődőket.

A köszöntő után Jánosi Veronika, a Vakok Általános Iskolájának 9 éves tanulója mondott egy verset. Ferenczi Edittől táncdalt hallottunk kitűnő előadásban. A dalokat és a betétszámokat szintetizátoron Kovács Pál, Kovácsné Hegyi Jolán és Babics Zsuzsa szólaltatta meg. Wertmüller Gyöngyi, a Vakok Általános Iskolájának tanulója Petőfi Sándor költeményével remekelt. Kovács Pál és Babics Zsuzsa nemcsak a klasszikus, hanem a könnyű dallamok-

ban is otthonosak. Turi József szellemes, hangulatot teremtő szövívőnek bizonyult. A „Családlátogatás” és az „Ötös találat” c. bohózatok nagy sikert arattak. A két jelenet között Kovács Pál és Turi József vídám, humorral teli versekkel szórakoztatta a közönséget. Babics Zsuzsa és Némethné Horváth Zsuzsa régi slágereket szólaltatott meg nagy tetszést aratva. A jelenetekben a Pasztorek Mihály Színjátszó Csoport szinte valamennyi tagja szerepelt: Babics Zsuzsa, Borsodi Zsuzsa, Botos Vilmos, Ézsiás László, Ferenczi Edit, Horváth Mária, Kovács Pál, Némethné Horváth Zsuzsa, Szabó Sándor és Turi József. A műsor egy csárdáscsokorral fejeződött be. A jubileumi műsort Horváth Mária és Turi József rendezte. Előadás után büfé, tánc és tombola várta az ünnepi előadás közönségét.

*Beszélgetés Horváth Máriával
és Turi Józseffel*

Mindketten a Pasztorek Mihály Színjátszó Csoport alapító tagjai.

Először Turi Józsefet faggattam:

– *Milyen előzmények után jött létre a színjátszó csoport?*

– Már a 60-as években is működött a szövetségen belül egy színjátszó együttes „Esztrád Csoport” néven, Rithnovszky János vezetésével.

– *Kik szorgalmazták a jelenlegi csoport létrejöttét?*

– A Pasztorek Mihály Színjátszó Csoport megalakulásáért a legtöbbit Hunyadi László tett, aki sajnos a nyáron végleg elhagyott bennünket. Halála nagy veszteség. 20 évvel ezelőtt többen is úgy éreztük, hogy szükség van egy színjátszó csoportra, így sokan csatlakoztunk Hunyadi Lászlóhoz.

– *Rajtad kívül kik tartoznak még az alapító tagok közé?*

– Király Margit, a Bodor-házaspár, Egressits Mária (Galambos Józsefné) és dr. Krabót György. Sajnos, az alapítók közül már dr. Kelemen László és Kurinka László is eltávoztak az élők sorából.

Horváth Máriával folytattam tovább a beszélgetést, aki a színjátszó csoport jelenlegi vezetője.

– *Mióta is?*

– 1992 decemberében választottak meg erre a tisztségre a csoport tagjai. Addig, a megalakulástól kezdve, Hunyadi László látta el a vezetés teendőit.

– *Hol és milyen gyakran léptetek fel?*

– Megalakulásunk után főként szövetségünk székházában, majd különböző intézetekben és szociális otthonokban szerepeltünk. Több alkalommal meghívtak bennünket az MGVYOSZ megyei szervezetei is. Körülbelül tíz éve a Landini Együttessel közösen is fellépünk, főként zenés darabokkal.

– Már többször is hallhattunk tőletek vak szerzők műveiből összeállítást. Mikor rendeztetek először ilyen jellegű műsort?

– A 70-es évek második felében rendeztünk először vak szerzők műveiből bemutatót, melyre meghívtuk a szerzők közül Csikós Zsuzsát, Nyúl Győzöt, Rácz Lillát és Szonda Klárát.

– *Most milyen előadásra készültök?*

– A közelgő ünnepekre készülünk egy karácsonyi összeállítással, melyet a Vakok Általános Iskolájában, a Hungária körúti intézetben, Várpalotán és az Albert Scheitzer Otthonban Budapesten fogunk bemutatni.

– *Milyen terveitek vannak a jövőt illetően?*

– Nagyon örülnénk, ha új tagok is jönnének közénk. Szeretnénk új darabokat és jeleneteket bemutatni. Szívesen ellátogatnánk az MVGYOSZ megyei szervezeteihez is, s ahol irodalmi csoport működik, azokkal együttesen is szereplnénk.

– *Beszélnél gondjaitokról is?*

– Komoly gondot jelent a versek, a darabok és a jelenetek leírása. Sokszor hiányzik egy jól diktáló segítség. Leginkább hangfelvételekről írjuk le az anyagokat. Próbálni is csak egy meglehetősen zsúfolt helyiségben tudunk.

Mindkettőtöknek köszönöm a beszélgetést. A Pasztorek Mihály Színjátszó Csoport valamennyi tagjának jó munkát és további sikereket kívánok.

Braille-írás és olvasás verseny

Az MVGYOSZ Kulturális Osztálya 1994-ben is meghirdette ezt a már több évtizedes múltra visszatekintő versenyt. A november 13-án megtartott versenyen az olvasás 11, az írás kategóriájában pedig 8 személy indult. A zsűri elnöke Görgényi Miklós, az MVGYOSZ Kulturális és Oktatási Bizottságának tagja volt. Az írást Görgényi Miklós, továbbá Nemes Györgyné és Molnár István – a Braille nyomda munkatársai értékelték. Az olvasást értékelő zsűriben helyet kapott: Flamich Mária – Braille könyvtáros, Temmel Márta tanárnő, Lak István tanár és Nagy Péter – a stúdió vezetője.

Az írás verseny végeredménye: 1. Hertmann László (budapesti tanuló), 2. Hege-dűs Angéla (budapesti telefonkezelő), 3. Hosszú János (kaposvári tanuló) és Pestalics Péter (budapesti gyógymasszőr).

Az olvasás verseny eredménye: 1. Kovácsné Hegyi Jolán (Budapest – telefonkezelő), 2. Ferenczi Edit (Budapest – telefonkezelő), 3. Hertmann László és Sebestyén Kálmán (budapesti tanulók).

Egy jól sikerült verseny részesei lehetünk. Az ország különböző részeiből érkeztek versenyzők, hogy összemérjék tudásukat. Örömmel tapasztaltam, hogy a résztvevők örültek egymásnak. A fiatalok különböző középiskolákban tanulnak, s jó alkalmuk nyílt a tapasztalatok cseréjére. A verseny szervezésében és lebonyolításában jelentős szerepet vállalt Nagy Péter, amiért köszönet illeti.

Gratulálunk a győzteseknek!

* * *

Könyvismertető – Zsirai László

Művészeti laboratórium

(Bayer Béla: Agylomtalanítás)

E novelláskötet szerzőjének neve már nem ismeretlen a szépirodalom hazai és külföldi barátai előtt. Több verseskötet után Bayer Béla most prózai munkáiból válogatott egyégy csokornyit. Tömör írásaiban továbbra is ott bujkálnak a lírba merített mondatok, lényeglátó együtt-

gondolkodásra, cinkosságra készítette az olvasót.

Igen. E rövid novellákban oly erővel lehetnek és vannak jelen az érzelmi sűrítmények, hogy képesek megpendíteni bennünk azokat a húrokat, amelyek az emberi lélek fontos alkotórészei. Csak emberséggel és szeretettel szabad értelmes változtatásokat, igazításokat tenni környezetünkben.

Bayer Béla tisztában van ezzel a küldetéssel, amikor néhány bekezdésnyi terjedelemben sorsalakító helyzeteket, komoly rezdüléseket mutat be; nem titkolva a váratlan fordulatok miérettől való eltöprengés szándékát sem.

Művelt, tapasztalt ember alkotásai kerültek itt azonos akolba. A ciklusokba zabolázott novellák zöme érdekes figurák portréja. Nem véletlen, hisz alkotójuk újságíróként is figyel-szemlél. Tudattartalmakat ér tetten, véleményeket közöl. Mégis megérint.

A füzetekből egy színes életpálya-szakasz mozaikja áll össze. A néha megdöbbenően zavaros háttérben szinte magnófüllel halló és kameralencsével látó szerző fő- és mellékszereplői hétköznapian halandók, emelkedve és süllyedve történeteik hullámaiban.

A kötet darabjai egy-egy kinagyított (kicsinyített?) fotónak tekinthetők Bayer Béla laboratóriumából. Egy-egy kockának abból a filmből, amit az alkotó lendület forgatott, a beszűrődés módszerével snittelve.

Figyeljünk jól! Ne csak a keret aránya után érdeklődjünk! A kép tartalmát és formáját teremtette az alkotó szellem. A lényege az, ami megszólal bennünk, amit a mű lelkünknek húrjain megszólaltat. Azt

gondolom, ezek a húrok az Agylomtalánítást olvasva sem maradnak némák.

Sőt! Vélhetőleg egyre tisztábban szólalnak meg majd ott, legbelül. (Független Délvidék Kiadó, 1994)

Bayer Béla nemrégiben lett szövetségünk tagja. Az „Agylomtalánítás” c. novella, illetve a „Szárzodokk” c. verses kötete megvásárolható az Árueladásban – a szerk. megj.

* * *

Csatlós Ildikó

Gyerünk a szabadba!

A nap sugarai bearanyozzák a fák hegyét, harkály kopog a törzseken, s a csi-csergő dalolás mindenütt hangzik. Sokszínű lehullott levél között lépkedünk, miközben vidáman fújtatva szívjuk a budai hegyi levegőt. Fölfelé haladunk az Árpád-kilátóhoz, ahol az őszi napsütés még melengetve fogad. Lerogyunk a padra, hogy kifújjuk magunkat, de néhány perc múlva szaladunk is a kőfalhoz, a látványban gyönyörködni. Király állhat csak így a birodalom fölött: a város kis makett csupán, a Duna ezüstcsíkként kanyarog, s a hidak lábukat keményen megvetve kötik össze partjait.

Amikor az avar és minden levél ezüstös lesz a hóharmattól, a szoba melegéből nézük a komor ködöt. Fagyos, savanyú boggyókra ráunva a kis cinkék a házak körül röpködnek. Csitelésük fagyról panaszkodik. Kiteszünk nekik egy etetőt napraforgómaggal és dióval – most ők jöttek vendégségbe hozzánk.

A latyakos utcákat járva szürke hófellegetek bámuló arcunkra hullik néhány pille. Ha már a fehér hószőnyeg elég vastag, elővesszük a ródlit és újra kimegyünk a hegyre. Hosszú lejtőt keresünk. Örömmel sikongatunk, amikor egy-egy buckán ficáncolni kezd alattunk a szánkó, és ha egy kis kanyar oldalra dönt, gyönyörrel tölt el a hűvös hó érintése. Kacajunk messze halatszik a büszke fenyők és az alvó havas fák között.

Egyre többször kukucskál a nap a felhők mögül. A melengető sugarak simogatják az ágakat, mígnem a hódíszek helyét gömbölyödő zöld rügyek veszik át. A hótakaró sáros-maszatosan olvadozni kezd – éltető cseppjei életre keltenek sok-sok fűszálat. Bólogató hóvirág nyitogatja szirmait, mélykék gömböcskéit magasra nyújtja a fürtös gyöngyike; a kankalin örömmel rázza aranycsengettyűit. Az erdőt édeskés illat tölti be és a madárdal boldogan száll újra.

Gyerünk be a fák közé, érezd hogyan indul a fatörzsekben az élet dobogása! Sétáljunk száz illat között és tölts be lelkünket sokszínű kedves gondolat.

A jólesően melengető napsütés egyre erősebb lesz. A zsenge fű magasra nő, rózsák tarkállnak a lehullott szirmú jácintok felett. A hőmérő nap mint nap 30 fok fölött mutogat...Már a zsúfolt strandhoz sincsen kedvünk. Hát, mire vársz!?! Gyerünk a hegyekbe, fel a Mátrába, ahol az árnyék igazi hűvössel fogad, s a fenyők lehelete újra-éleszti kitikkadt tüdönket.

A táj szépsége egyre magasabbra csábít, fel a hegytetőre. A magasság örömmel tölt el – mintha ott állnánk a világ tetején.

Már–már nyúlna kezünk habosan bodorodó felhőket érinteni, aztán mégis inkább lehajlunk egy szál margarétaért.

– Milyen szép is a nyár! Ez volt a legjobb kirándulás!

– És a tavaszi illatok?...

– Az felejthetetlen – csupa szárnyalás!

– Hát a téli szánkózás?

– Óh, igazán izgalmas – imádtuk!

– És az őszi kiruccanás?

– Boldog színekavalkád! Kirándulj mindig, ahányszor változik a természet – és az minden percben más arcot mutat, s mindig szépségét nyújtja neked. Szeret ő és véd minket – mi is ezt nyújtjuk neki!

* * *

Gratulálunk!

Bényei József, a Magyar Újságírók Szövetsége elnökségének tagja, a Hajdú-Bihari Napló nyugalmazott főszerkesztője, irodalmi munkássága elismeréseként a Magyar Köztársasági Érdemrend Kiskeresztje (polgári tagozat) kitüntetést kapta a köztársasági elnöktől.

A „Vakok Világa” c. folyóirat szerkesztője a lap olvasói nevében erőt, egészséget és további jó munkát kíván Bényei Józsefnek.

Bényei József: Hó

Rigók fájznak a lombban,

fényes a friss hó, roppan.

Mosd meg benne az arcod –

ropog a friss hó, hallod?

*A fák között az őzek
Elbújnak, kergetőznek.
Utánuk minek futnál?
Friss hóban lemaradnál.
Markolj a puha hóba
s reggelig álmodj róla.*

* * *

Kovács Pál

Barangolás régi hangszerek között

(V. rész)

Genshorn (zergekürt)

Ezt a hangszert, mint ahogy a neve is mutatja, a zerge szarvából készítették. A szépen megtisztított szarvat blockflöteszerű lyukakkal látták el úgy, hogy a hangrés közel legyen a vastag végéhez. Ezt a véget vékony, vésett fadugóval vagy agyaggal (ma már gipsszel) töltötték be. A muzikus a vésett lyuknál helyezte ajkához hangszerét, mely a kürtfélékkel szemben lágy (gerle) hangon szólalt meg. Hangzata függött attól is, hogy milyen nagyságú volt a megmunkált szarv. Ma már készítik a tehén szarvából is, hangja megközelítően hasonlít az eredetihez.

Csak a középkorban és a kora reneszánsz idején használták.

Platterspiel (hólyagsíp)

A Németalföldről terjedt el ez a dudához hasonló, kicsit éles hangú instrumentum. Testén „blockflöte” lyukrendszer találha-

tó. Felső végében nádsíp, mely egynyelves: a játékos egy kicsi szelepes hólyagtömlő segítségével folyamatosan szólaltathatja meg. Az alja tölcsérben végződik, ezzel növeli saját hangerejét.

Sopranino és sopran hangú platterspielekről tudunk. A sopran már olyan nagy lyuktávolsággal rendelkezett, hogy a kisebb kezű zenészeknek igen csak kapaszkodniuk kellett.

A középkorban rendkívül népszerű volt, de később – főleg kis hangterjedelme miatt – már nem játszottak rajta. Ma a hólyagtömlőt a hangszerkészítők lyukas végű fahüvellyel is eredményesen helyettesítik.

Shom (töröksíp)

Ejtsünk szót most a középkor egyik leghangosabb fúvóhangszeréről, a királyi főúri udvarokban főleg táncmulatságok alkalmával használatos hangszerről. Tölcséres végű, ám két nádnyelves síp található benne. Megszólaltatásához és a tiszta intonációhoz erős tüdő kellett: egy hosszabb táncdallam végére ugyancsak megizzadhatott a zenész. E zeneszerszámnak négytagú családja van: sopran, alt, tenor, basszus. Érdekességként említem meg, hogy néha jelesre vizsgázott az emberi lelemény: a basszus töröksípot használták „fegyverként” is. A XVI. századból származó írás szerint egy zenészt azért ítélte el a bíróság, mert hangszerével megütötte a zenekar karmesterét. A shom-ot Európa-szerte ismerték. Valószínűleg keletről hozhatták a keresztes lovagok, akár csak a többi nádsíp hangszert.

* * *

Balla Endre:

I. Balogh Ferenc Emléktorna – Eger, 1994. november 11-13.

Pedig milyen szépen indult. 1993 nyarának végén ismertem meg a Heves megyei szervezet titkáraként egy lelkes, sportszerető embert, tele ötletekkel, szép elképzelésekkel. Balogh Ferencnek hívták. Segítségünket kérte egy nagy álmának megvalósításához, hogy Budapest után, Egerben – az ország első vidéki városaként – megalakíthassa a Goalball szakosztályt. Szívesen segítettünk, de még minket is meglepett, hogy az elképzelést milyen hamar konkrét tettek követték.

1993. október 16-17-én megrendezésre került az I. AGRIA Kupa nemzetközi Goalball torna. Nagyon jól sikerült és a fő érdem természetesen Balogh Ferié volt. 1994-ben már nevezett csapata a magyar bajnokságra: Egri Csillagok néven. Megszervezte az edzéseket, kapukat csináltatott, szerzett hálót, labdát és vizsgázott bírójuk is lett. 1994. április 30-án a bajnokság II. fordulóját már Eger rendezte, remekül. Játékosársaival sűrűn járt fel a budapesti csapatok edzéseire is. Fejlődni akartak!

1994. május 17-én, kedden a Wesselényi M. SK. edzésén még arról beszélgettünk, hogy milyen nagyszabású torna lesz az idei AGRIA Kupa. Örömmel, sugárzó arccal közölte, hogy az Egri Dohánygyár ez évben is komolyan támogatja a tornát, tehát

anyagi problémák nem lesznek. Közöltem vele, hogy játéka alapján – hisz nemcsak jó szervező, de ígéretes tehetségű játékos is volt – a július 16-i prágai tornán számítok rá a válogatottban is. Nagyon örült. Május 24-én – habár ígérte, hogy jön – már hiába vártuk.

1994. május 25-én közel 9 hónapos hősi-es küzdelem után elesett Eger goalball-vára. A csatában tragikus körülmények között életét vesztette Balogh Ferenc 36 éves goalball-várkapitány!

A szomorú hír megdöbentett minket. Feri, mi történt? Nem ezt ígérted nekünk! Mi lesz a csapatoddal, gyermekeddel, szüleiddel, az álmokkal, a tervekkel???

A választ már soha nem tudjuk meg! Feri! Ránk hagytál egy pokolian nehéz feladatot, pedig nem ez volt Rád jellemző!

Az Emléktornán résztvevő csapatok: „CHALLENGER” Wesselényi M. SK., az 1994. évi BEK döntős csapata; VAK DIÁKOK SE., az 1994. évi Diákcsapatok Európa Bajnoka; Szlovákia csapata; „AMATŐRÖK” Wesselényi M. SK.; „TÖREKVÉS” Wesselényi M. SK.

A körmérkőzéses Emlékverseny győztese veretlenül a „CHALLENGER” Wesselényi M. SK. csapata.

A torna gólkirálya: Pajer József, 19 góllal (CHALLENGER).

A sporttársak és a szervező bizottság nevében fájó szívvel búcsúzunk Tőled Balogh Feri!

*KÖSZÖNET A TÁMOGATÓKNAK:
PHILIP MORRIS EGRI DOHÁNYGYÁR
KFT., EGER-TAXI, EGER VÁROSI TV.*

* * *

Németh Tamás

Színes hírek előhanggal

Tisztelt Olvasóim!

Lapunk előző havi számában már olvashattak egy színes hírcsokrot összeállításon. Akkor egy sajnálatos technikai hiba miatt elmaradt írásom elől a szerkesztő bevezetője. Most magam pótolom azt.

A világ minden tájáról érkező érdekes információkat olvashatnak a látó emberek a Magyar Televízió teletext-adásában. Szerencsés esetben ma már vak embernek is módjában áll hozzájutni ehhez a hírforráshoz a „beszélő komputer” és a hozzácsatlakozó rendszer segítségével. A tájékozottságot elősegítő, fantáziát megmozgató változatos ismeretanyagot szeretném megosztani Önökkel, amíg erre igény mutatkozik és amíg sorstársaink jó része hozzá nem jut ehhez a lehetőséghez.

Abban a reményben adom közre a mostani és további válogatásaimat, hogy olvasásuk felpozícionálja érdeklődésüket és felvilágosítja szellemüket!

□

A 64 éves magyar származású Soros Györgyöt a XX. század legsikeresebb befektetőjének tartja a nemzetközi pénzvilág. Soros quantum csoportja 12 milliárd dollárt kitevő alapokat ellenőriz. 1992-ben elképesztő bravúrral tett szert közel egy milliárd dollárra az angol font leértékelé-

sekor. Soros György tiszteletet vívott ki, mint rendkívüli emberbarát, aki sokszáz millió dollárt adott a saját pénzéből jó ügyekre, a rombadőlt kelet-európai gazdaságok újjáépítésére.

□

Kaliforniában egy 30 éves asszony két gyermeknek adott életet nyolc napon belül. Az első babát császármetszéssel, a másodikat nyolc nap múlva természetes szüléssel hozta a világra. Az orvosok megállapították, hogy az anyának két méhe van, ami százmillió nő közül egynél fordul elő a statisztikák szerint.

□

Rekordmennyiségű óvszer fogy az afrikai országokban. Ebben az évben már 70 millió darabot adtak el, ami az elmúlt négy év adatait hetvenszeresen haladja meg. A Monitor című ugandai lap jelentése szerint ennek elsődleges oka az AIDS-től való félelem. Az AIDS-elleni kampány sikerét tekintve Zaire áll az élen. Az 1987-es százezerről 1992-re 18 millióra nőtt az eladott óvszerek száma.

□

Amerikai tudósok olyan technikát dolgoztak ki, amelynek segítségével a súlyos sebek, sérülések is gyorsabban gyógyulnak. A technika révén elkerülhető a hegesezés is. Az orvosok máris alkalmazzák azt a módszert, hogy ún. „folyékony műanyagburokkal” veszik körül a sebet. Ez megóvja a fertőzéstől és olyan anyagból áll, hogy mellette fájdalomcsillapítókat és más gyógyszereket is lehet alkalmazni. Az új

eljárás lényege, hogy emberi növekedési hormonokat juttatnak a sebbe.

□

Immár „víz alatti” kábítószer-háború dúl Kolumbiában a kábítószer-maffia és a rendőrség között. A biztonsági erőknek ezentúl ugyancsak fel kell készülniük, ha a kábítószer-csempészek legújabb módszere, a kokainszállító tengeralattjárók ellen próbálják felvenni a harcot. Legutóbb egy radarral felszerelt mini tengeralattjárót „fogtak el”, amely akár három tonna kokain szállítására is alkalmas. A vízi jármű 3 tagú személyzetet képes rakományán kívül szállítani, és oxigéntartállyal, teljes radarberendezéssel, valamint vastag golyóálló burkolattal van felszerelve.

□

Sokaknál a koffein olyan függőség kialakulásához vezet, mint amilyen a kábítószer vagy az alkohol esetében jelentkezik – állítják amerikai kutatók. A legtöbb orvos szerint a koffein egyfajta kábítószer. Laboratóriumi körülmények között enyhe stimulánsként viselkedik, hangulatjavító hatásokkal. Elhagyásakor viszont elvonásos tüneteket okoz. A koffein – ellentétben a drogokkal – nem jelent súlyos kockázatot az egészségre és leszokni is sokkal könnyebb róla, vagyis mégsem „igazi” kábítószer. A világon az emberek mintegy 80 százaléka fogyaszt koffeint, az 50%-uk kólafélét iszik.

□

Bekerült a Guinness Rekordok Könyvének 1995-ös kiadásába az angol Tom Leopard, aki a világ legtetováltabb embere. A

nyugalmazott katona testének 99,2 százalékát fedi leopárdbőr mintájú tetoválás. A Skye skót szigeten egymagában élő Leopard csak füleinek belső felületét és a lábujjai közötti bőrrészt nem tetováltatta.

* * *

Az 1994. évi Társadalombiztosítási pályázat nyertesei

Szövetségünk ez évben ismét kapott támogatást az Országos Egészségügyi Pénztártól tagjaink részére nagyobb értékű segédeszközök vásárlására.

Az erre kiadott pályázati felhívásra 161 tagunk adta be jelentkezését szeptember 30-ig. Az elnökség segédeszköz bizottságának értékelése alapján 73 tagunk kapott támogatási lehetőséget különféle, elsősorban számítástechnikai eszközök vásárlásához.

A névsor a következő:

Antal Szilvia, 1045 Budapest, AT 386 számítógép 40.000,-

Babinszki Tamás, 1047 Budapest, scanner 50.000,-

Balogi Andrea, 1149 Budapest, AT 386 számítógép 60.000,-

Békefi Antal, 9700 Szombathely, Hangkártya 30.000,-

Bihari Albert, 4363 Nyírmihálydi, AT 286 számítógép 40.000,-

Csengeri István, 3529 Miskolc, AT 286 számítógép 40.000,-

Csikós Margit Zsuzsa, 1105 Budapest, nyomtató 30.000,-

Csizmadia Rafael, 1195 Budapest, winchester 30.000,-

Docsa György, 2151 Fót, AT 286 számítógép 40.000,-

Dudás Imre Attila, 1083 Budapest, nyomtató 30.000,-

Élő Ferenc, 1131 Budapest, AT 286 számítógép 40.000,-

Farkas Péter, 1045 Budapest, AT 386 számítógép 60.000,-

Fehérvári Károly, 1115 Budapest, számítógép bővítés 30.000,-

Fodor Ágnes, 4080 Hajdúnánás, AT 286 számítógép 40.000,-

Geriné J. Ilona, 4025 Debrecen, nyomtató 30.000,-

Gubuznai Imre, 1083 Budapest, AT 386 számítógép 60.000,-

Hajdú József, 1042 Budapest, AT 386 számítógép 40.000,-

Hencz András, 6000 Kecskemét, scanner 50.000,-

Herlett György, 7539 Szolnok, AT 286 számítógép 40.000,-

Horváth Ferenc, 1173 Budapest, AT 386 számítógép 60.000,-

Hüre Zsolt, Hajdúszoboszló, AT 286 számítógép 40.000,-

Ivanics Pál, 1135 Budapest, AT 286 számítógép 40.000,-

Kardoss Viktória, 8500 Pápa, AT 286 számítógép 40.000,-

Kádár Helga, 1063 Budapest, AT 286 számítógép 40.000,-

Keresztesi Lajosné, 3700 Kazincbarcika, AT 286 számítógép 40.000,-

Király Henrik, 6622 Nagymágocs, beszelő szótár 20.000,-

Dr. Kiss László, 3526 Miskolc, AT 386 számítógép 60.000,-

Kovács Ferenc, 1045 Bp, AT 286 számítógép 40.000,-

Kovács Yvette, 1016 Budapest, scanner 50.000,-

Kovács Melinda, 3700 Kazincbarcika, AT 286 számítógép 40.000,-

Dr. Krabót György, 1032 Budapest, AT 386 számítógép 60.000,-

Kroll Zsuzsanna, 1144 Budapest, nyomtató 30.000,-

Kulcsár Sándor, 1118 Budapest, Számítógép bővítés 30.000,-

Lajtai Attila, 4027 Debrecen, Számítógép bővítés 40.000,-

Lázár Antal, 4028 Debrecen, AT 286 számítógép 40.000,-

Lukácsi Barnabás, Hajdúböszörmény, AT 286 számítógép 40.000,-

Maczó Borbála, 1041 Budapest, AT 386 számítógép 40.000,-

Medgyesi István, 1028 Budapest, AT 286 számítógép 40.000,-

Mezei István, 3400 Mezőkövesd, AT 286 számítógép 40.000,-

Mucsi Istvánné, 5630 Békés, AT 286 számítógép 40.000,-

Nagy Ernő Miklós, 9024 Győr, számítógép bővítés 40.000,-

Nagy György, 4400 Nyíregyháza, AT 386 számítógép 40.000,-

Nagy Ildikó, Ibrány, AT 286 számítógép 40.000,-

Nagy István, 2040 Budaörs, Számítógép bővítés 50.000,-

Nagy László, 4026 Debrecen, AT 286 számítógép 40.000,-

Dr. Nagy Sándor, 4031 Debrecen, AT 386 számítógép 60.000,-

Nochta Pál Attila, 9023 Győr, AT 386 számítógép 40.000,-

Orsós Sándor, Ócsény, Számítógép bővítés 40.000,-

Palkó József, 1117 Budapest, AT 286 számítógép 40.000,-

Dr. Pallagi Pál, 1045 Budapest, AT 386 számítógép 60.000,-

Papp László, 4029 Debrecen, Számítógép bővítés 40.000,-

Pataki István, 5100 Jászberény, AT 286 számítógép 40.000,-

Pál István, 1149 Budapest, AT 286 számítógép 40.000,-

Reiderné H. Izabella, 9028 Győr, scanner 50.000,-

Sándor Anikó, 1146 Budapest, nyomtató 40.000,-

Schuck Antal, 1195 Budapest, Számítógép bővítés 40.000,-

Semseyne L. Ilona, 3530 Miskolc, scanner 40.000,-

Simon Gábor, 8230 Balatonfüred, AT 286 számítógép 40.000,-

Simon Gergely, 5091 Tószeg, Scanner 50.000,-

Skripeczky Barnabás, 2120 Dunakeszi, AT 286 számítógép 40.000,-

Szabó Jánosné, 9023 Győr, AT 286 számítógép 40.000,-

Szabó József, Nyíregyháza, AT 386 számítógép 60.000,-

Szendy Gyula, 1037 Budapest, AT 286 számítógép 40.000,-

Dr. Szél Lajos, 4027 Debrecen, Számítógép bővítés 50.000,-

Szíjj Zoltán, 1146 Budapest, AT 286 számítógép 40.000,-

Szikszai Szilvia, 1142 Budapest, AT 286 számítógép 40.000,-

Dr. Szóke László, 8100 Várpalota, CD-ROM 20.000,-

Szuhaj Mihály, 1118 Budapest, nyomtató 30.000,-

Torma Zsolt, 1061 Budapest, AT 286 számítógép 40.000,-

Varga Szabolcs, 9024 Győr, Nyomtató 30.000,-

Vargyas Réka, 1039 Budapest, AT 286 számítógép 40.000,-

Zsolnai László, 9400 Sopron, scanner 50.000,-

* * *

Az Árueladás tájékoztatója

Gold Star 60 perces magnókazetta: 65,- Ft.

Tűbefűző: 17,- Ft; tűkészlet: 184,- Ft.

Massage (hangoskönyv), 1-13 kazetta - 738,- Ft.

Új hangoskönyv: Dr. Kovácsné Cohner Judit - Benkő László - Dr. Pergel Józsefné: Mindenkinek a PC-ről; 1-4 kazetta, 250,- Ft.

Bayer Béla: Agylomtalanítás - 250,- Ft; Szárazdokk - 210,- Ft; Nászingű Libánus (Szerelmes versek) - 200,- Ft.

Braille írólap - 3,- Ft/ív.

Hirdetések

25 éves, 190 cm magas, 70 kg testsúlyú fiú megismerkedne zenét, természetet kedvelő, szeretetre vágyó lánnyal. Lakásom van, káros szenvedélyem nincs. A leveleket – kazettán is válaszolhatsz – „Szeged” jeligére küld a szerkesztőségbe. Próbáld meg!

Eladó egy COMMODORE 64 II-es számítógép floppyval, joystickkal, sok-sok programmal. Ára 12 ezer forint. Érdeklődni lehet naponta 17 óra után a 216-1127-es telefonszámon.

Eladnám vagy elcserélném COMMODORE 64-es számítógépet (alapgép, tápegység, monitor, magnó, floppy, printer, 2 db cartridge, joystick, irodalom, programok) 25 ezer forintért, valamint egy AT 286-os számítógépet (40 MB HDD, 1.2 MB FDD, HERCULES monitor, 101 gombos billentyűzet) 35 ezer forintért. Minden megoldás érdekel, próbáljon alkudni! 9 és 21 óra között

hívja a 282-0074-es telefonszámot.

Eladó egy AT 386-os SX25-ös személyi számítógép 1 MB SIMM memóriával, 40 MB-os winchesterrel, 1.2 és 1.44 MB-os floppyval, HERCULES monitorral, 101 gombos nemzetközi kiosztású billentyűzettel és igény szerint egy Sound Blaster 2.0, 8 bites, midizhető, mono hangkártyával. Irányár (hangkártya nélkül) 55 ezer forint. Eladó még egy kifogástalanul és megbízhatóan működő Brailab Plusz beszélő számítógép is a hozzá tartozó CPM rendszerprogramokkal, valamint német nyelvű beszédsoftverrel. Irányár: 12 ezer forint. Érdeklődni lehet hétköznap a 132-5550/794-es mellék, Csapó Endrénél.

Eladó egy alig használt Brailab PC beszélőegység 9 ezer forintért. Érdeklődni lehet levélben a következő címen: Babinszki Tamás, 1047 Budapest, Izzó utca 4.

Szerkesztőség munkatársai: Lak István és Fehér István
Telefon: 1210-440/114-es mellék. Az újság előfizethető a megyei szervezeteknél egész évre 160 Ft-ért a tárgyévet megelőző november 30-áig, félévre 80 Ft a tárgyév II. féléve előtti május 15-éig

ÚJDONSÁG MAGYARORSZÁGON

a **BE-BA** márkanevű
rugalmas műanyagból kifejlesztett, peremezett
csomagtartó védőhuzat.

Kímélje és védje csomagtartójának kárpitját
a szennyeződésektől, sérülésektől.

A **BE-BA** könnyen behelyezhető, kiemelhető, tisztítható.

OPÉL-be
4.990.- Ft+ÁFA
OPÉL-be
4.490.- Ft+ÁFA

LADA-ba
4.890.- Ft+ÁFA

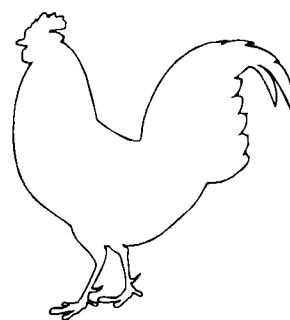
**Bármilyen egyéb gépkocsitípushoz
a rendeltől számított két héten belül szállítunk!**

Érdeklődni lehet a következő címeken:

Vecsés, Fő úti üzletsor, Vagyonvédelmi üzlet. Tel.: 06-29-352-307
Viola szervíz, 2220 Vecsés, Gammel J. u. 1. Tel.: 06-29-350-529
5000 Szolnok, Várkonyi tér 1. Telefon.: 06-60-387-834

Kjándékozzon autójának BE-BA csomagtartó védőhuzattal!

FEHÉRKAKAS

Műszaki, Kereskedelmi és Szolgáltató Bt.

Vecsés, Gammel József u. 6.

Tel.: 06-29-350-631, Tel/FAX.: 201-6111

Műszaki szolgáltatások

Számítógépek és hálózatok telepítése

Számítástechnikai eszközök javítása

Szerviz

Szaktanácsadás

Oktatás

Alapfokú számítástechnikai ismeretek

WORD szövegszerkesztő

WINDOWS

WORD for WINDOWS

Nyomdai szolgáltatások

Reklámfotók, reklámanyagok

Szórólapok készítése

Számítástechnikai segédanyagok

Irodabútorok, iroda berendezések

Irodagépek